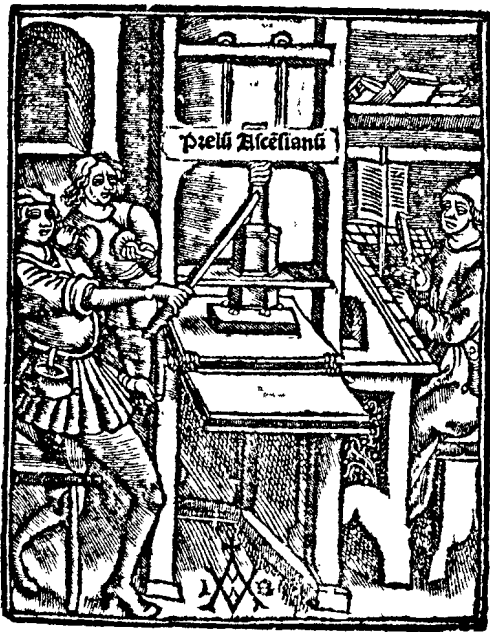

Duodecim principia Iobi

lophiæ Remundi Lulli: quæ & lamentatio seu expostulatio philosophiæ contra Auerroistas: & Physica eiusdem dici possunt.

Venundantur Parrhisis in officina Ascensiana.

PHILOSOPHIAE LAMENTATIO.

Deus cum tua altissima sapientia & virtute
Incipit liber lamentationis philosophiae.

Rincipiū illustrissimo ac francorū serenissimo regi
dño Philippo Iesu christi munere eiusq; admiran
do iuuamine regaliū corona excellētissima reful
gēt: eiusq; dono tam naturæ bonis q̄ aīe mirifice decorato:
philosophia eiusq; p̄cipia duodecim / maximo fructuosē sa
lutis incremento diutissime gratulari.

Quoniam certū dignoscit apud illū esse īpe
crādū auxiliū q̄ potestatis claritate trium
phat: & cū ego inter christianitatis reges
p̄ ceteris te fulgētē nouerim potestate,
christianeq; fidei zelo q̄maxie & charita
te: ideo ad te recurro tanq̄ ad vltorē cōdi
gnū colūnāq; maximā veritatis p̄ iustitiā auxilio īpetrādo
de iūria mihi ab auerroistis ī iis que sūt cōtra fidē illata, as
serētib⁹ q; secūdū meū modū itelligēdi: videlicet itelligibile
qd̄ est meū subiectū: fides catholica est erronea atq; falsa: sed
p̄ credere ip̄am verā eē dicūt: & iō faciūt mihi valde magnā
iniuriā qa me⁹ itellec⁹ nō īplicat p̄ itelligere q̄tū possum: vt
de cetero dicāt se credere catholicā factā fidē & dicāt q; nō
itelligūt ip̄am eē falsam. Se autē excusant q; nō possu: itelli
gere q; virgo possit parere filiū, nec q; de nihilo fiat aliqd; &
sic de articulis fidei, qd̄ cōcedēdū est q̄ ad sensū & imagina
tionē sed non quo ad duodecim īperatrices diuinas in libro
de natali tactas. Quæ sūt de p̄cipiis theologiē deo existēte
subiecto ip̄i⁹ theologiē possunt agere ad placitū q; virgo pa
riat filiū, & hmōi: ego autē duplicit sū phia: videlicet prio cū
sensu & imaginatiōe me⁹ itellec⁹ causat scīam: post autē cū
duodecī īperatricib⁹ q̄ sūt hæ: diuina bonitas, magnitudo,
etnitas, ptās, sapētia, volūtas, virt⁹, veritas, glia, p̄fectio, iu
sticia, & mīa. Cū istis autē sum superi⁹ & habeo coronā aureā
et cū sensu & imaginatiōe inferius habens argenteam.
Cait phia suspirādo atq; lachrymādo, cōfiteor coram istis

PHILOSOPHIAE PRINCIPIA.

meis principiis quae sunt forma, materia, generatio, corruptio, elementatio, vegetatio, sensus, imaginatio, motus, intellectus, voluntas, et memoria: quod nunquam coepi fraudem neque dolum neque deceptionem contra theologiae. Immo confiteor quod sum ancilla eius ut per ea quae concipio per animam intelligam entia realia & laudem & benedicam deum: & per imperatrices, xii. de eadem dei notitiam habeam atque de eius intrinseca operatione & sic de suis imperatricibus & de actibus earum. Heu mihi tristit & dolorose ait philosophia nunquam vos alia mea principia scitis quod ego talis sum: & vos (ait philosophia) quod estis! Omnia responderunt (nisi in intellectu quod tacuit) dixeruntque quod ipsa erat vera & legalis ancilla theologiae. Et tu intellectus (ait philosophia) quod dicis! Respondit intellectus: ego sum quasi totus puerus cum Parrhisius sit meus discipulus in opinionibus & ideo quod dicere possim: meum lumen debet esse per claritatem & veritatem: sed est offuscatum & tenebrosum per falsos errores philosophorum: quod ita me suffocant quod vix possim habere anhelitum et virtutem: aliud remedium non video nisi ut dominus per regem francorum me iuuet & in breui: quia errores crescunt & veritates suffocantur. Parrhisii autem est fundamentum cum sit fama quod magis sum in ipsa quam in aliqua alia ciuitate.

CDum sic philosophia lamentabat & dolebat & alta voce clamabat heu mihi ubi sunt religiosi viri bene literati & deuoti & etiam alii qui me iuuent! dum sic philosophia clamabat, suspirabat, & lamentabat accidit quod Raimundus Contritio & Satisfactio exhiberent vrbem loquentes de pueri statu mundi in quodam amoenissimo prato sub quadam arbore supra quam plures auiculae cantabant: & inuenerunt philosophiam & sua principia supra tacta: quae stabat ibi ut acciperet aliquam recreationem a pulchritudine arboris: & garritibus auicularum: & etiam ibi erat fons valde pulcher. Domina autem supradictae & Raimundus quae siuerunt ab ea quare tam fortiter lamentabat & dolebat! ipsa autem dixit causam & narrauit eis ea quae supradicta sunt. hoc dicto philosophia rogauit Raimundum & dominas quod irent ad regem francorum & dicerent ea quae audierunt: & quod ponerent remedium: & imponerent in regis conscientiam nisi hoc

DE FORMA.

faceret: sed dñe & Raimundus voluerunt ante scire statum suorum principiorum: placuit philosophiæ & dixit q̄ forma primo de se ipsa loqueret̄ & tali modo q̄ dñe & Raimundus de ipsa notitiam habere possent. ¶ De Forma.

Et forma: Ego sum ens quod de esse rei & sum absoluta et primitiua eo quod cum materia propria constituo vnam substantiam generale totius vniuersi.

¶ Dixit forma, sicut absoluta compositio ex forma bonitatis, magnitudinis, durationis, potestatis, instinctus, appetitus, virtutis, veritatis, delectationis, & perfectionis. Ex omnibus principiiis in actiue sum vna forma absoluta actiuando. Sum per bonitatem, magnitudinem, & sic de aliis principiiis innatis ex quibus sum constituta & sic sum absoluta.

¶ Sicut forma dupliciter, scilicet substantialiter & accidentaliter & sum ens in potentia ad omnes formas particulares me exiit actiuando & ex mea essentia exiitibus & agentibus substantialibus euenientes & de me & de ipsis formæ accidentales sunt progredientes & in me & in ipsis sunt sustentata & permanentes & ideo absoluta forma sum.

¶ Ait forma, Sum substantia in potentia, hoc est quod cum materia constituo vnam substantiam & ideo formæ particulares secundum viam generationis primo existunt in potentia & post existunt actu: & hoc actiuando.

¶ Dixit forma, Non sum priuatio eo quod sum ens existens actu sed ratione generationis & corruptionis mei formæ particulares quandoque sunt antiquæ, quandoque sunt nouæ quoniam si essem priuatio ratione transmutationis deuenirem in non esse quod secundum meam naturam est impossibile eo quod non sum composita ex contrariis: Imo ex concordantibus ut supra tactum est. Ens autem absolutum per nullam præcontrariam priuari potest.

¶ Ait forma, Immo in quantum sicut actio absoluta ab omni materia sum denudata aliter non esse absoluta actio: me autem formæ particulares in quibus sicut diffusa & extensa potius indiuidua, id est a materiis particularibus sicut distincte eo quod actiue sicut existendo & agendo alii

DE FORMA.

ter aliquo modo materia haberet actionē & ego passionē sub ipsa quod est impossibile.

¶ Dixit forma. ego tota sum in materia actuando & materia tota in me passionando & ideo conexa sum cum ipsa in substantia & nostra accidentia sunt conexa: aliter non eodem vna substantia extensa & continua quod est impossibile.

¶ Ait forma quia sum in propria materia & in omnibus materiis particularibus & sic de meis particularibus formis actuando oritur ex me sensibilis actio & vera actio predicamentalis cum qua ago in prima materia & in omnibus materiis particularibus: & a materia propria oritur passio predicamentalis & ex ambabus oritur motus generalis actuatur per meam naturam & passionatur per suam cum quo motu sunt motus substantie existentes in potentia cum suis accidentibus ad esse actuale nouum genitum & ratione corruptiois antiquam priuationem & nouatur positio & hoc incessanter.

¶ Dixit forma. Ego & materia vna analogiam constituimus tamen ego permitte & ipsa materia ex consequenti: & ratio huius est quia in motu ego sum inceptiua ratione actionis & materia consecutiua ratione passionis ad quod secundum quod finis eius sum cum sim propter me & ipsa non propter se sed propter me: & ideo antequam ego deficiam ipsa deficit in particularibus cum non sit capax ad recipiendum totam meam actionem quo ad inferius non autem quo ad superius cum ipsa sit absoluta passio per naturam.

¶ Rursus dixit forma. Ego sum similitudo dei & materia est sua dissimilitudo cum deus sit forma & non materia ad quod sequitur quod ego sum magis bona magna durabilis potens intelligibilis & amabilis virtuosa vera perfecta & gloriosa quam materia & ideo sequitur quod possum magis in materia agere quam materia possit pati: sed tale magis agere est in me in potentia & non possum ipsum reducere ad actum quia materia non potest tamen pati. ad quod sequitur quod mea essentia est intensa per bonitatem magnitudinem &c. & materia extensa & quod in corruptioe materia ante incipit deficere quam ego in generatione autem ego sum primitiua & materia consecutiua & ideo sum magis profunda quam materia cum sim similis forme diuine quam est profunda quo ad sua correlatiua ut puta quo ad diuinas personas & sic de diuina bonitate &c. quae est profunda quo ad sua correlatiua ratione cuius mea bonitas &c. est magis profunda quam bonitas materię.

¶ Ait forma. sum vna in numero priuatiue: hoc est quod corrupta vna

DE FORMA:

forma indiuidui restauratur in alio indiuiduo genito & hoc absolute & ideo posito q̄ oīa indiuidua eēt corrupta ego essem restaurata ī meo singulari numero & natura. Et hoc patet p̄ istud exemplum: posito q̄ de vna massa argenti fieret vna scutella & vnus ciphus: postmodū ponerent̄ in fornacem corruptis figuris eorū nō corrūperet argētū & essent in ipso ī potētia alius ciphus et alia scutella vel coclear et huiusmodi.

¶ Ait forma ego sum cōseruās substantiā actiuādo & hoc p̄pt̄ qđ cū sum finis et materia passionādo cū se habeat ad me & ideo ī ipsa cōseruatiōe absoluta sū primitiua matia aut cōsecutiua, ad qđ sequit̄ q̄ sicut gnatio substātię cōsistit p̄ me primitiue sic corruptio cōsistit primitiue p̄ materiā et in tanto q̄ ego nō deficerē in cōseruādo & actiuādo si matia posset sustinere ī tātū passionādo ipsam cōseruationē ad qđ sequit̄ q̄ materia est magis circa priuationem q̄ ego sim in substātiis corruptibilibus.

¶ Alterū ait forma sicut dictū est de cōseruatiōe substāiali ita suo modo intelligi potest de accidērali vtputa albedo cōtracta ī albo & nigredo in nigro et huiusmodi qm̄ albedo est forma accidentalis nō materia et ideo cū sim forma substāialis mihi cōpetit cōseruatio formę accidentalis nō autē materię et corrupta albedine in albo corruptio primo est ex parte materię.

¶ Ait forma ego et materia ītrisece cōstituiū⁹ substātiā indiuiduatā et ipsa īcipit p̄ me vt deīde est et accipit augmētū et extēsiōnē p̄ me actiuādo et p̄ materiā passionādo et intātū se extēdit augmēratiō q̄tū potest pati extēsiō materię, ad qđ sequit̄ cōis quātitas intēsa et extensa: intensa p̄ me, extensa per materiam.

¶ Ait forma: ego sum recepta actiuādo in p̄ricularib⁹ et materia recipiēs et sustinēs et hoc patet p̄ istud exēplū ignis calefacit aerē et īquātū calefacit ipm̄ facit se receptū actiuādo et ponit aerē recipiētem caliditatē passionādo et appetit aer ipsam passionē per materiam et ignis actionem per suam formam.

¶ Ait forma. Ego sū ens cōparatiue actū & matia est ens ī potētia vt patet p̄ istud exēplū in ouo est aīal ī potētia & ī ferro gladi⁹ & hoc ex parte materię q̄ expectat meā actionē & hoc est q̄a natura.

DE FORMA.

liter sum primitiua p actionē & materia cōsecutiua p passionē vt
supradictū est: & ideo cōpetit mihi eē actu & materię eē potētia.

CAit forma. Ego sum ens determinatū cū sim actiua, materia au-
tem est ens cōfusum cū sit potētia ratione cuius passionis est cō-
fusio in potentia ratione materię non autē ratione mei.

CAit forma. Ego sum ens pfectū & ideo sum appetibilis a mate-
ria ratiōe cui⁹ appetibilitatis in cōmuni appeto agere in materiā
et materia pati ad qđ sequit qđ materia p me est pfecta & nō p se.

CAit forma. Sū mota p formas particulares vna foīa p triculari ge-
nita de alia sub meis pncipiis inanis supra tactis motis p pncipia
diuina vtpura mea bonitas p bonitatē diuinā : mea magnitudo
per magnitudinē diuinā & sic de aliis & hoc effectiue qm̄ quāto
magis subsisto sub ipsis tanto magis sum alta & sublimis.

CAit forma. sum mota p octauā spherā que mouet me ī saturno
&c. sum mota p elementa & p elementata p corpora celestia sum
celestiata: per elementa sum elemētata vegetata per vegetata sen-
sata per sensata imaginata p imaginata: sum in aqua frigida mo-
ta inquātum sum potētia ad effendū calefacta: in albedine per al-
bum albificata sum mota in generatione & corruptione non autē
sum mota a priuatione vt supra dictum est.

CRursus ait forma. nō sum ens existēs iter esse & nō esse qđ si sic
non ens iam esset ens qđ est cōtradictio. verūtamen per accidens
sum circa nō ens in substātia existēte ī potētia & nō actu & sum
ueniēs in corruptionē quo ad suū numerū nouatum.

Chrerū ait forma de me sunt oēs forme particulares & vna est de
alia secundū viā generationis: aliter vna forma nō appeteret aliā
ad multiplicādū suam speciē nec esset subiectū in quo esset motus
successiutus: & omnia ista essent contra meā naturam.

CRursus ait forma finita sum & oēs meę partes īdiuiduatę sūc
& finite potēs sū naturaliter sed īpotēs respectiue quo ad primū
qđ habet posse infinitū & sup me pōt agere miraculose ad placitū.

CMulta alia dixisset forma de se ipsa sed dimisit causa breuitatis
dicens qđ omnia sunt implicata in eis quę de se ipsa dicta sunt, et
hoc relinquimus intellectui scientifico subtiliter intuenti.

DE MATERIA

Alt matia ego sū ēs ex quo fit aliqd passionādo & hoc sub
stantialiter et accidētaliter qa dux sū qm̄ ex me q̄ sū pri
mitiua fit materia particularis q̄ ē substāialis ps sub
stātie vtputa materia rose eq̄ & hmōi. accidētalisaūt sū sicut fer
rū qd̄ ē ī potētia ad gladiū: & grāmarica ad non grammaticum.

CAit materia. Ego sū ex passiua bōitate, magnitudīe, duratiōe,
ptāte, īstictu, appetitu, virtute, & hmōi. Et ex oib⁹ istis passioni
b⁹ cognatis sū composita & p̄ totū celū & ēt p̄ oīa elemēta & ele
mētata sū extēsa atq; mota, & ad meā nudā essētiā & quo ad meū
nūerū & iō vbiq; sim sū bene magne & c. passa & mota sub for
ma priā cū qua sū cotūcta & cū ip̄a vna substātia: in qua oēs sub
stātie corpales sūt īclusæ sed maxie sū mora & passa sub foīa priā
q̄ ē de⁹ q̄ cū sua bōitate passionat meā bonitatē & cū sua magni
tudīe meā magnitudīe: ip̄e ē me⁹ finis, mea causa priā: et ego sū
effectus simplicit̄ ei⁹ cōtra quē nō habeo potestātē nec resistētiā
qa si sic essē actiua rebellis & inobediens: & passio finita passiona
ret actionē īfinitā qd̄ est īpossibile. Pōt ergo de⁹ agere de me siue
p̄ meā naturā siue supra meā natā: miraculose vt cognoscat sua
magna potētia & virt⁹ īfinita & īfinita libertas suę volūtatis ī
finitæ & etiam suū dominium.

CAit materia. sū absoluta passio sub absoluta foīa sub q̄ sū cōiun
cta: & sicut ex mari deriuāt oēs aq̄ fluuiales & ad ip̄s reuertūt sic a
me deriuāt oēs matie pticulares & ad me reuertūt qa absoluta sū.

CRurs⁹ ait materia. Nō sū ēs ex n̄s ī potētia absolute qa si sic sub
iectū ī q̄ essē sustentata esset ī potētia & sic successiue ī īfinitū qd̄
est īpossibile. Sū ergo ens existēs in potētia ad oēs substācias pri
ulares sub formis particularib⁹ existētes.

Cterg⁹ ait materia. sū substātia ī potētia p̄ hoc qd̄ de me & p̄ me sū
pars substātie & sine me substātia eē nō pōt. substātia q̄ sū in potē
tia ē eueniēs p̄ gnationē aut p̄ artificiiū gnationem sicut rosa ī ro
sario in quo ē ī potētia: artificiiū aut̄ sicut ē ī ptib⁹ domus ī qb⁹
dom⁹ existit ī potētia ante q̄ fit cōstructa. **C**Ait materia nō sū pri
uatio: sed sū potētia ad priuationē qm̄ p̄ meā īpotētiā priuātur
materie pticulares p̄ viā corruptiōis, ad qd̄ seq̄t̄ priuatio foīarū.

DE MATERIA.

particulariū vt in capitulo forme tactū est.

Rursus ait materia, in mea natura nō iuenit forma q̄ sit ex me atq; ppter me q̄ si sic nō eē m passio absoluta & sc̄dm qd mee ptes eēt a me a essētia & natura priuatā qd̄ est impossibile cū sim simpliciter absoluta.

Aterū ait materia absoluta sū & iqtū sum absoluta nō sum in p̄tib⁹ nouata: ip̄e aut̄ materie p̄ticulares sūt nouate inqtū de potētia ī actū sūt motē & qn̄ corrūpūt non sū nouata priuatio q̄ sum absoluta. ip̄e aut̄ cū sint p̄ticulares ī priuatiōe sunt nouate. **A**it materia, īdiuiduata sū p̄ q̄titatē cū q̄ sū q̄ta vtputa lōga lara & p̄fūda aut in circulo vel in corpe spherico rotūda sū q̄lificata: vtputa in flāma lucefacta calefacta: & in vino rubro rubefacta & in melle dulcificata & in terra ponderosa: & in igne leuificata.

Rursus ait materia, sū relata q̄ sū passiuā sub fofa actiua & sū relata substācialiter & accidētalr. substācialiter sicut ī gñariōe ī q̄ gñans generat genitū: accidentaliter sicut ī moechanicis ī qb⁹ faciēs facit siue fabricat factum siue factibile et huiusmodi.

Ait materia, habituata sū hītu sub quo sū passionata & de vna specie in aliam mota: sicut mea passiuā bonitas q̄ sub mea passiuā magnitudie est magna & ecōuerso & sic de aliis meis principiis passiuis innatis.

Rursus dixit materia situata sū in circulo in coelis in elemētis in elemētatis: me⁹ aut̄ sit⁹ est abstract⁹ q̄ in plib⁹ sitib⁹ p̄ticularib⁹ ē diffusus ip̄o pmanēte in seipso absolute.

Ait materia, ī tpe sū & in ip̄so tpe sū mota successiue extra differētiā inter vnū nūc & aliū: aliter nō esse in motu successiue cōtinuato, verūtū sc̄dm q̄ sū recepta in meis p̄tib⁹ passiuis in vno tēpore sū in vno p̄ticulari mota et in alio tpe in alio p̄ticulari me remanente essētia indiuisa eo q̄ meus motus est absolutus & per cōsequēs mea essētia.

Rursus ait materia, ī loco absoluta sum & iqtū sū ī p̄ticularib⁹ diffusa & cōtracta ī locj p̄ticlarib⁹ sū collocata & mediātib⁹ meis partib⁹ de vno loco ad aliū mutata me remanente absoluta in meo loco absoluto collocata & ip̄se locus in me est passionatus &

DE GENERATIONE

nō extra me extēsus cū sit vna pars de meis accidentib⁹ cū qb⁹ sū coniuncta.

CAit mat̄ia sū priā quo ad meā eēntiā eo q̄ sū absoluta vt supra dictū ē & nisi eē cū priā forma cōiuncta ipsa exñte priā nō hēre tū quo eē primitiua passio & sic nō eē priā materia & hoc patet q̄ mea primitiua passiuā bonitas, magnitudo &c. nō eēt cōiuncta cū primitiua actiōe bōitas magnitudo &c. & sic priuata priā forma vna particularis fōa nō posset eē gēita de alia. sic ēt si ego nō eē materia priā vna materia particularis nō posset eē gēita de alia. & corrupta vna esset sua eēntia corrupta & i vniuerso eēt vacuitas genita & etiā discōtinuatio & etiā cessatio mot⁹ & p̄ n̄s ānihilatio successiue toti⁹ vniuersi qđ ē impossibile. p̄batū ē ergo primā materiā eē. **C**Ait materia multa alia possē dicere de me sed lōgum esset narrare. & per ea quæ de me dixi possunt itelligi quæcūq; de me possunt dici.

CDe Generatione.

AIt gñatio. Ego sū eē exiēs & eueniēs & p̄ meū exitū plā eē exeūtia & eueniētia me exita & euēta cū meis p̄priis correlatiuis vtputa absolutū gñās gñabile & gñare cū qb⁹ sū hoc qđ sū trib⁹ modis maxie sū exita & euēta ex meis p̄riācipiis inatis q̄ sūt bōitas, magnitudo, duratio, ptās instict⁹ appetit⁹ virt⁹ &c. qđ libet istorū ē relatū naturaliter & ex ip̄is relatiōib⁹ sū exita & euēta & p̄rio exiēs substātia i potētia scđario substātia exita & euēta de potentia in actum tertio de extra ab intra vtputa nutrimentū augmētū & hmōi.

CSū substātia exiēs i potētia gēita cū meis accidētib⁹ vtputa existēs i potētia i lapide ferro motu & spica i grano & sp̄ma i aīali & hmōi. est flāma genita de potētia in actu & sic de spica & hmōi & hoc q̄ gñans generat i sua p̄pria passione q̄ ē gñabilitas mediāte gñare i tāto q̄ fōa particularis ē genita de fōma vli & materia particulari de materia vli & particulari cōnexū de cōnexo vli & oīa ista p̄ meā foccūditatē & naturā q̄ sū absoluta deriuata a primis p̄riā

DE GENERATIONE.

cipis vt dictū ē et a fecūditate iparū flāma genita siue spica ge-
 nita ī actu viuūt nutrit et agmentatur scđm ea q̄ recipit ab extra
 vtputa flāma ī lāpade ab oleo viuūt et in ipa est alia flāma ī potē-
 tia si addatur lychnum p cōtactū et sic de grano seminato in ter-
 ra in quo sūt plā grana in potētia et exeūt ī actū p me et in me ve-
 getatiua augmentando transmūtando elemētata in suam sphe-
 ram in grano seminato est hūidum radicale nutrīmētale existēs
 actu et ex radicali gñantur plura humida radicabilia et ex nutri-
 mentali plura nutrībilia in granis spicæ et hoc p me bene magne
 durabiliter potēter &c. foaliter et materialiter mediāte motu
 genito de potētia in actum. ¶ Ait gñatio dici de gñatiōe q̄ confi-
 stit in flamma et in plāris modo intendo dicere de generatione q̄
 consistit in animalib⁹ & hoc sic. ouum genitū fuit in potētia in
 gallina & hoc per gallum & fuit deductum in actum ipso existē-
 te actu est in ipso alias in potētia deductum in actum per motū
 & augmentationem principiorum innatorum & hoc quia bonus
 & magnus ē suus exitus & euētus: pullus genitus existens actu
 exit ex ouo existit elementatus vegetatus & sensat⁹ & ipse come-
 dēs granum aut herbam viuūt & nutritur de eisq̄ ab extra veni-
 unt granum elemētatum & vegetatum: est in sua natura, est de-
 ductum in humidum nutrimentale pulli & humidum radicale
 est tanq̄ lychnum vt ita loquar viuens & si ipm multiplicans p
 humidū nutrīmētale sicut flāma p oleum in lampade pullus est
 sensatus quia sensitua est vna ps ei⁹ in ipso fuerunt in potētia
 act⁹ sensitua vtputa videre per visum audire p auditū & huius
 modi & reducitur ad actum per me quia bonum magnū &c. est
 pullus videt figurā in grano colorem & huiusmodi et ideo visū-
 bilitas grani non sensati per accidens est genita aliter nō se habe-
 ret pullus ad granum quæ visibilitas est genita per me.
 ¶ Ait generatio et per meam bonitatem magnitudinem etc. quæ
 sunt in me genita principia superiora inata vt supra dictum est.
 Dum pullus comedit granum siue herbam generatur sapor et
 hoc p me et meā bōitatē et magnitudinē etc. sapor aut nō ē ī gra-
 no in potētia nisi p accūs s; pprie ē p sensum genit⁹ et deductus

DE GENERATIONE

de potētia in actum / pullus est imaginatus p̄ imaginatiōē sicut per sensitiuā sensat⁹: & ideo actus imaginatiōis cōsistit ī potētia & reducitur ad actū p̄ spēs abstractas a sensibilib⁹, & ideo gall⁹ imaginat locū vbi comedit granū & sic de fonte vbi potauit aquam.

¶ Ait gñatio sicut dixi de pullo ita pōt dici de spermate ī matrice mulieris & hmōi ī quā venit semen cū humido radicali nutriti mētali. Radicale at̄ viuūt mediāte hūido nutriti mētali & mēstruo mulier| mouet se augmētādo lineādo figurādo & hmōi & hoc p me q̄a p̄ meā bōitatē bonū est & p̄ meā magnitudinē magnū &c.

¶ Ait generatio. Pullus nō viuūt in aqua sicut piscis nec piscis in terra sicut pull⁹ & sic de salamādra quē viuūt ī igne & nō in aqua nec ī terra & hoc quia sum diffusa & foecūda p̄ plures modos. vnde cū ita sit quid mirū si iustitia dei extra meā naturā siue supra agit de me ad placitū conseruando corpora dānatorū in clibano sempiterno sicut ignis qui cōseruat salamādrā in sua flāma ī qua salamādra est genita nutrita & augmētata & maxime quia iustitia dei est magis bona magna &c. q̄ ego sim sine cōparatione.

¶ Ait generatio multa dixi & plura dicere possem de memetipsa naturaliter scdm̄ substātiā & accidentia in qb⁹ sum diffusa & extensa & huiusmodi bene magne potenter &c. sed volo dimittere istā materiā & trāsire ad generationē virtutis & hoc sic. Iustitia est habit⁹ (ait generatio) sub quo iust⁹ iuste agit & est p̄ me genitus & priō in potētia posit⁹ & scđario ī actū deduct⁹ & obiectiue per aīam humanā nutrit⁹ & augmētat⁹ / ipse habit⁹ est descensus ab influētia & foecūditate p̄ncipiorū innatorū quē sunt bonitas magnitudo &c. aīa autē obiectādo species iusti recolēdo itelligēdo & amādo generat ip̄m de ip̄is speciebus collectis. & hoc est possibile quia bonū magnū &c. est qđ bonū magnū est datum a p̄ncipiis primitiuis diuinis vtputa a bonitate magnitudine &c. vt aīa habeat iustū intelligere recolere & amare cū quib⁹ causet iustum sentire vidēdo audiendo &c. Iustū imaginari obiectū & oīa ista descendunt a iustitia diuina quæ est causa primitiua & finis et vt gentes habeant pacem & iustitiam inuicem & sint dispositæ ad bene agendum et malum euītandum.

DE GENERATIONE

CAit generatio, prudētia est habit⁹ sub quo prudēs prudēter agit eligendo bona & euitādo mala & ante eligēdo bona magna q̄ parua; & ante dimittēdo magnū malū q̄ parū & omne malū simpliciter si possit: ipse habit⁹ p me est genitus & est decifus sicut ramūcul⁹ a sapiētia q̄ est superi⁹ que causat ipm de similitudinib⁹, postmodū p me & p hoīem est deduct⁹ de potētia ī actū mediāte me vt prudēter agat p aīam obiectiue & mouēdo potērias inferiores ad vtilitatē corporis sentiēdo & imaginādo vt aīa sit disposita ad agēdū sub habitu prudentię ipse homo prudēs est recipiens similitudines entium bonas & malas bonas eligens per exemplū & sic de malis euitando ipsas.

CItē dicit gñatio, Fortitudo est habit⁹ p quē habituat⁹ est fortis corde maxie causat⁹ p volūtatē q̄ tēdit ad suū finē primitiū opratū sub ipō, volūtas hēt poenas & lāguores p ea q̄ eueniūt cōtra suū agere, p ipm habitū ē fortificata & geta ta ī suo vigore, ipse habit⁹ ē genit⁹ de similitudinib⁹ obiectatis p volūtatē mediante me inq̄tū ī potētia ē posit⁹ & p agētē vtputa p hoīem p me & p ipam volūtatē ē deduct⁹ practīcatus exns actu sub ipō habitu, hō est bellicosus cōtra viciācū virtutib⁹ iunctis & cōnexis fortitudini intātū q̄ sensus nec imaginatio nō pnt resistere p videre audire &c.

CRursus dicit gñatio, tēpantia ē habit⁹ sub quo tēpat⁹ tēpate agit comedēdo bibēdo induendo & hmōi, Iste habit⁹ ē ram⁹ iustitię rōe equalitatis vt sane viuat & hmōi ē genit⁹ de similitudinibus collectis p aīam & de potētia in actū est deductus p hoīem & p me, ipse autē habitus viuit & durat tm̄ q̄ tū est foecūditas potētiarū aīæ quas tēperate obiectat sicut obiectare debet: & hoc bene magne &c.

CItē dicit gñatio, fides est habit⁹ a deo dat⁹ p quē intellect⁹ intelligit sup vires suas ea q̄ p suā naturā attingere nō pōt vtputa articulos fidei & huiusmodi ipso habitu remanente eo quia est genit⁹ de similitudinib⁹ superiorib⁹ vtputa de similitudine diuinæ bonitatis magitudis &c. Ego in hoc nō sum

DE GENERATIONE.

gñatiua naturaliter sed dispositiua instrumentatiua sub gra dīa uina, p ipm hitū cōsistit credere; & sub credere; itelligē. Nā q̄ tū ipiū itelligere ascēdit ad obiectū supius tāto magis ascēdit credere sup ipm sicut oleū sup aquā qm̄ q̄to pl⁹ aq̄ ascēdit tāto pl⁹ oleū ascēdit sup ipsā & iō itellect⁹ p̄itelligere & p̄credere idē obiectū attingit sed diuersimode, l. magis p̄ credere q̄ itelligere.

CRurlus ait gñatio, spes est habit⁹ sub quo sperās sperat ad iuuamētū & a deo veniā; ip̄e hit⁹ ē dat⁹ a deo & ego sū instru- mētū in gñando spem mediāte aīa obiectiue, ip̄e habit⁹ ē nūci⁹ iter deū & hoīem & ē foccūdat⁹ p̄ diuinas rōes ī meis p̄icipiis īnatis, ip̄e hitus est delectatio hoīm & cōsolatio posito q̄ sit fofat⁹, nō dico de illo hitu spei defofato sub quo pctō res p̄manētes ī pctō credūt se h̄re a deo adiuuamētū & veni- am talis aut̄ hitus ē spuri⁹ eo q̄ deformat⁹ ē & nō genit⁹ de il- lis similitudinib⁹; de q̄b⁹ spes vera ē genita q̄ sūt de meis p̄- cipiis īnatis.

Ctrē dicit gñatio, charitas est hitus sub quo hō charitatiu⁹ diligit deū sup se ipm̄ & pximū suū tāq̄ seipm̄. ip̄e habitus a deo dat⁹ ē; volūtas hūana & ego nō sum⁹ sufficiētes ad ge- nerādū ipm̄ cū sit sup vires volūtatis exn̄s & p̄manēs; verū tñ ego sū dispositio ad colligēdū habitū charitatis & ad ipm̄ gñandū & diuīa volūtas pōit ipm̄ ī potētia & mediāte volū- tate de ip̄o hitu hituata deducit ipm̄ de potentia in actū vt agat sub illo habitu bñ magne &c. Rurlus ait, gñatio sapien- tia ē habit⁹ a deo dat⁹ q̄ exaltat itellectū dādo ei sciētiā īfusā vt ascēdat sup prudētiā dispositā p̄ inferiora & vt existat ita alt⁹ & ita bñ disposit⁹ ad itelligēdū vera p̄ ipm̄ hitū sicut vo- lūtas p̄ charitatē, sine aut̄ tali hitu eēt itellect⁹ iniuriat⁹ ī via cū sit ita alta potētia cāta p̄ diuinū itellectū sicut volūtas hūana cāta p̄ diuinā volūtatē, sub isto aut̄ hitu agit sapiēter itellect⁹, ego aut̄ p̄paro ei species quibus vtitur.

CAit gñatio, dixi de septē virtutib⁹ p̄cipalib⁹; & p̄ ea q̄ de ip̄is dixi; pōt cognosci q̄ sūt essētię ipsarū quō gñant̄ creclūt

DE CORRPTIONE.

& nutritur & sic de virtutib⁹ q̄ ab ip̄is deriuat̄ vtputa hūi-
litas, patientia, cōstātia & hmōi, & ista sciētia ē valde p̄para-
tīua ad acgrēdū vitā ēternā cū virtutes sint vię eius.

¶ De corruptione.

Ait corruptio. sū exit⁹ ab eē i nō eē & iō me hēo cōtra-
dictorie ad hoc qđ dictū ē de gñatiōe. ¶ Ait corrup-
tio sū duplex. vnomō simplicit̄ sū. alio mō scđz qđ
& accidētaliter. simpliciter vt qñ aliqd amittit eē substātiale
sicut qñ hō amittit formā accidētalē vt qñ aliqs amittit al-
bedinē quā hēbat dī corrūpi scđm qđ: qā scđm illud accidēs
qđ est albedo.

¶ Rurs⁹ ait corruptio qñ substātia cōsistit i potētia cū suis
accidētib⁹ p viā gñatiōis vt dictū ē & ego sū ibi i potētia vt
puta i ouo in quo aīal est i potētia: si frāgat̄ illđ ouū corrup-
pit̄ illa potētia & ego sū exiēs de eē i priuatiōem ip̄i⁹ aīalis.

¶ Ait corr. corrūpit̄ flāma in lāpade qñ deficit oleū: dū dura-
bat flāma ego erā i potētia: corrupta flāma sū deducta i actū
Granū i area hēt spicā i potētia & ad p̄nā cōtrariā ego sū ip̄a
i potētia: & qñ granū est semiatū spica est genita p me granū
est corruptu quo ad suū nūerū. sua aut̄ eēntia trāsmutata ē i
plūb⁹ granis q̄ sūt i spica gēita & i quolibet grano est alia spī-
ca i potētia p viā gñatiōis & ad cōsequētiā cōtrariā. ego sū i
ip̄is i potētia & iō sū successiue cōsequētia cōtrariā gñatiōi
ip̄a gñatio euēit ad eē & ego euenio ad priuationē ipsius eē.

¶ Itē ait corruptio. in spmate deducto in matrićē ē aīal i po-
tētia p gñatiōez & ego sū i spermate i potētia p viā priuatio-
nis qm̄ gēito aīalī corrūpit̄ spma & eē ipsius spmatis trāsit p
viā trāsmutatiōis in aliā essētiā i q̄ eēntia noua ego sū noui-
ter i potētia. ad qđ seq̄t̄ q̄ gñatio & ego sum⁹ cōnexē tñ ali-
ter & aliter. & hoc ē necesse vt mot⁹ nature sit cōtinu⁹ de po-
tentia in actū & de actū in potentiam circularum.

¶ Rursus ait corruptio pullus comedit granum in quo ē spī-
ca i potētia: comesto aut̄ grāo ait corruptio ego sū deducta
i actū successiue priuādo potētiā spīcā & nūerū granī: gēita

DE CORRPTIONE

autē carne pulli de grano ego sum in potentia in carne motuo pullo; ego sum causa priuationis eius & ideo ostenditur per quem modū generatio & ego sumus contradictorie.

CAit corruptio, mltā alia possem dicere de me sed p ea que dicta sunt intellect⁹ bene speculatiu⁹ & actiu⁹ potest cognoscere alia q̄ de me possunt dici. Volo autē nūc trāsire ad virtutes morales & ostēdere per quē modū corrūpuntur & virtia generantur eo q̄ sunt contradictoria.

CRursus ait corruptio, iustitia & auaritia se habēt cōtradictorie & ideo p illū modū p quē iustitia generata est vt supradictū est p oppositū generat auaritia: dum autē homo est habituat⁹ de iustitia; auaritia cōsistit ī potētia, & quādo iustitia corrūpitur auaritia exit de potētia in actū, habitus autem auaritię est collectus & genitus per malitiā cōtra finem bonitatis qui finis est deduct⁹ in priuationē, & ideo auarus sub suo habitu est malus & extra quietē & retinet dāda & eius appetit⁹ est puerfus infariabilis & priuatiuus.

CItem ait corruptio, gula & tēperācia sunt cōtradictorie & ideo genita tēperācia ego sum in subiecto ī potētia qa corrupta tēperācia genita est gula & deducta de potētia in actū, & ideo ostēsum est p quē modū habit⁹ gulę est de malitia genitus & puerfus appetit⁹ cōstitut⁹ ad qđ sequit⁹ q̄ homo gulosus est sine gete cū extra sinē sit deduct⁹ & priuat⁹ & ideo qñ multū comedit dolet respectu nimie comestiōis & qñ parū comedit & nō habet qđ comedat etiā dolet et semetipsum disponit ad infirmitatē corruptionem et mortem.

CDicit corruptio luxuria et castitas sūt cōtradictorie, castitas, ē habit⁹, genit⁹ de similitudinib⁹ p̄ncipioꝝ inatoꝝ et luxuria de dissimilitudinib⁹ eoz̄ et ideo similitudines virtutū, et dissimilitudines sūt cōtradictorie ad qđ sequit⁹ q̄ habit⁹ castitatis et habit⁹ luxurię sūt habit⁹ cōtradictorii p bonā magnitudinem et per malā / per bonā durationē et p malā; p bonā potestatē et per malā; per bonū instinctum et per malū / per bonū appetitū et p malū; p virtutē; et p vitiiū et p formatā ve

DE CORRVTIONE.

ritatem & per difformatā: per formatam dilectionem & per difformatā: per pfectionē & imperfectionē & huiusmodi.

CRursus ait corruptio. supbia & hūilitas sunt cōtradictōrie & iō qñ gñat hūilitas corrūpit supbia: & ecōuerso. ad qđ sequit̃ q̃ hūilitas ē cōtra oīa vitia q̃cūq; sint & supbia cōtra oēs virtutes: & ideo sequūt̃ duo hīt̃ vñ cōtradictōri⁹ & ali⁹ cōtrari⁹ & cōtrari⁹ orit̃ a cōtradictōrio eo q̃ terminī magis distāt p̃ cōtradictōriā q̃ per cōtrarietatē. ego aut̃ ait corruptio sū intēsa p̃ cōtradictōria & extēsa p̃ cōtraria & ī isto pasu ondit̃ p̃ quē modū gñatio & ego sum⁹ cōtradictōria & opposita īn moralib⁹ vnde cū ita sit homo supbus est habitus de supbia cōtra sua p̃cipia innata, ratione cuius est īnquietatus: & q̃a homo humilis est habituat⁹ de humilitate cōstituta de similitudinib⁹ principiorū innatorū est quietatus patiens beniuolus prudens iustus & huiusmodi.

CAit corruptio Fides & infidelitas sunt cōtradictōria fides aut̃ est habit⁹ (vt dictū est) cap. de generatiōe infidelitas est habit⁹ cōstitut⁹ ex similitudinib⁹ cōtradictōriis & ideo infidelis cōtradicit̃ articulis fidei: & hoc duob⁹ modis credēdo & itel ligēdo sicut sarracen⁹ q̃ nō credit̃ deū esse trinū īn p̃sonis & verbū diuinū incarnatū & hmōi. alio modo sicut auerroīsta christian⁹ q̃ asserit̃ q̃ scđm modū itelligēdi ī possibile est deū eē trinū ī p̃sonis & verbū incarnatū: sed dicit̃ se credere q̃ de⁹ sit trin⁹ & incarnat⁹ cū se dicat̃ esse catholicū & ideo catholicus & sarracen⁹ se habēt cōtradictōrie. & etiā catholicus et auerroīsta. qm̃ si vere & simplr̃ est ipossibile trinitatē & icarnationē eē ipossibile est fidē catholicā verā esse. Fides aut̃ est habit⁹ sub quo catholicus ver⁹ ponit̃ altitudines diuinarū rationū p̃ īfinitatē oīmode simplicē: sarracen⁹ aut̃ & auerroīsta negāt. & ideo catholic⁹ ponit̃ deū eē habētē bonitatē optimā īfinitā magnitudinē maximā īfinitatē & c. & est dñs nature create licētias ip̃az naturā q̃ ipsa agat naturalr̃ & q̃ nō sit aliqd̃ resistēs ei qđ īpediat̃ q̃ nō possit̃ agere sup naturam ad placitū & miraculose, & hoc ponit̃ fides p̃ īfinitā bonitatem

DE CORRUPTIONE ET ELEMENTATIVA

nitatem & magnitudinē &c. ad qđ sequit̃ qđ fides est positīua & infidelitas p me priuatiua. dico p me qđ intellectū p me est corruptus & puerlus & hoc qđ homo infidelis vilis est.

CRursus aut̃ corruptio spes & desperatio sūt cōtradictoria spes autē habit⁹ genit⁹ est vt dictū est, & qđ sum cōtra generationē p me despacio genita est: & est genita de cōtradictoriis principiorū spei. Spes autē est cōtra me p iustitiā prudentiam &c. & ego sum cōtra spem p auaritiā gulā &c. et ideo desperat⁹ semp est in tristitia & dolore et qđ su⁹ habit⁹ qđ est desperatio est cōstitut⁹ de multis malis magnis durabilib⁹ &c. sub quib⁹ habet carentiā de oibus magnis bonis: Charitas et crudelitas sunt cōtradictoria ad qđ sequit̃ qđ crudelitas est habit⁹ cōstitutus de similitudinib⁹ cōtradictoriis principiorū ex quibus est cōstitutata charitas, & ideo crudelis p̃ diligit semetip̃m qđ deū: & semetip̃m qđ pximū suū ad qđ sequit̃ qđ finis appetit⁹ est puerlus cū quo est cōtra iustitiā prudentiā &c. et est priuat⁹ ab oī quiete et ī faciēdo malū credit inuenire quietē: sed nō inuenit cū facere malū sit p habitū priuationis et corruptiois / Sapiētia et stultitia sunt habit⁹ quī se habēt cōtradictorie: & sūt cōstitutī de principiis cōtradictoriis ex quib⁹ seq̃t̃ cōradictio & ideo stultitia pōt cognosci per ea qđ dicta sunt de sapiētia hō. stult⁹ habet intellectū puerlum cū qua puerlitate quādo credit facere bonū facit malū et ecōuerso. homo autē stult⁹ est meus magnus amicus non aut̃ homo sapiēs eo qđ amic⁹ est gnatiōis ī bonis magnis durabilib⁹ &c. Finiuit corruptio sermonē suū & dixit qđ fat̃ ap̃te dedit notitiā de seip̃a p ea qđ dicta sūt.

CDe elementatiua.

Exit elementatiua. Ego sū virt⁹ naturalis p̃grediēsa formis elemētōꝝ substātib⁹ & accidētib⁹. a substātib⁹ qđ ex quatuor formis elemētōꝝ sū cōstitutata et ab accidētib⁹ qđ ex quatuor q̃litatib⁹ sū cōstitutata vt puta ex caliditate frigiditate hūiditate & siccitate & sic de aliis accidētib⁹. & sicut dixi de fofis s̃balib⁹ ita dico de quatuor materiis elemētōꝝ: p fofas aut̃ sū actiua & p matias passiua & iō tota sū p̃gressa ex ip̃is & tota ī ip̃is pmanēs. elemēta aut̃ inq̃tū sūt

DE ELEMENTATIVA

habit⁹ sūt sub me agēria & patiētia ī gñabilib⁹ & corruptib⁹
 lib⁹ fm q̄ dictū ē de gñatōe & corruptiōe & de fofo & matia
¶ Ait elemētatiua. p̄cipia īnata elemētōꝝ sūt bonitas ma-
 gnitudo duratio &c. et ip̄a p̄cipia ī ip̄is existētia sunt ī me
 cōtracta mediātib⁹ elemēt⁹ vt habeā naturā ip̄ōꝝ p̄cipioꝝ
 bonā magnā &c. sub q̄ nata sunt elemētata metalla /plātē/ et
¶ Rursus ait elemētatiua. Ignis ē substātia simplex (cañalia.
 & dī q̄ ē simplex p̄ hoc qa hēt suā formā matiā & accñia speci-
 fica et simplr ī ip̄o cōtracta vt ex ip̄is sit sba distincta ab aliis
 elemēt⁹. et sicut dico de igne ita itelligit de simplicitate aliorū
 elemētōꝝ. ad qđ seq̄ q̄ mea nata ē simplex quā simplicitatē
 deduco ī elemē. p̄ viā gñatiōis. elemē. cōponūt īnuicē vt ptz
 p̄ q̄tuor massas sensibiles vtputa flāma est calida & sicca aer
 hūid⁹ & calid⁹ p̄ frigiditatē frigid⁹ aq̄ ī ola pcussa a flāma est
 calida: p̄ aerē hūida /tra p̄ aquā frigida / & p̄ cōsequēs p̄ aerē
 hūida & p̄ flāmā calida. p̄ istas at̄ q̄tuor massas ait elemētati-
 ua sū cōposita & habeo naturā cōpositā quā cōpositionē de-
 duco ī elemētata p̄ me cōposita /sicut caliditas est pp̄ria pas-
 sio siue qualitas ignis & hoc simplr & hūiditas aeris & frigi-
 ditas aq̄ & siccitas terre qa sic ip̄e qlitates cōstituūt ī me sim-
 plr & qa p̄ accidēs cōponunt rōne cōpositiōis elemētōꝝ sic ī
 me sūt cōpositē & ip̄e fm q̄ sūt ī me ītrāt elemētata & ī ip̄is
¶ Quatuor sūt colores p̄cipales ait elemē. (hñt pmanētiā.
 tatiua /scz luciditas q̄ simplr ē color ignis /diaphanitas q̄ sū-
 plr est color aeris: albedo aq̄: nigredo trē. & iō isti colores sūt
 ī me simplr & qa cōponunt elemēta & ego sū cōposita et ip̄i
 sūt ī me cōpositi & ideo naturalr deduco ip̄os colores in ele-
 mētata quo ad simplicitatē & cōpositionē. colores aut̄ itēsi ī
 elemēt⁹ simplicitatē significāt: colores extēsi & cōfusi signi-
¶ Ait elemē. ignis & aer hñt leuitatē: aq̄ (sicāt cōpositionē.
 et terra pōderositatē & p̄ hoc seq̄ mor⁹ a sup̄iori ad īferi⁹ et
 ecōuerso & rōe obuatiōis p̄ accñs q̄ hēt naturā ascēdēdi. &
 ecōuerso fm mag⁹ & min⁹ in sbo īn q̄ sūt descēdit. ex h⁹ gñaf
 mor⁹ rect⁹ & obliquus & scđm q̄ sunt & eueniūt in me ego
 extēsa p̄ oīa elemēta causo illos motus rectos & obliquos.

DE VEGETATIVA

Rurſus ait elemētatiua, q̄a quatuor ſunt elemēta & q̄libet agit in aliū vrputa ignis ī aerē calefaciēdo & aer ī aquā humectando & aqua in terrā frigeſaciendo & terra in ignē deſiccando oritur motus circularis continuus & quia mea eēntia eſt ex iſtis meus motus in parte eſt circularis natura liter q̄q̄ naturam pono in elementatis.

Dixit elemētatiua, per ea quæ dicta ſunt per me & de me cognoscitur mea eſſentia & mea operatio in elementatis nutrimentum augmentatio gñatio corruptio & huiusmodi.

De Vegetatiua.

It vegetatiua, ego ſum virtus cōtracta ī vegetato cuius ſum aīa p̄ quā ip̄m vegetatū ē vegetās & per quā ip̄a vegetabilitas ē ſua pp̄ria paſſio & vegetare ab vtroq̄ eſt p̄ceſſū. vegetās aut̄ vegetat de elemētatis in ſua pp̄ria paſſione tranſmutatis & vegetatis peregrinatis & acquiſitis mediante vegetare peregrinato in vegetare extrinſeco nutrito genito & augmentato ex mea eſſentia q̄ ſum vegetatio.

Dixit vegetatiua, habeo tres ſpecies in mea natura q̄ ſunt generatio augmētatio & nutrimentum. De iſtis autem ſpecieb⁹ dictū eſt cap. de generatiōe, ego aut̄ ſum vna pars mūdi diſfuſa & extenſa in arborib⁹ & aīalib⁹, mea pp̄incipia īnata ſunt bonitas, magnitudo, duratio, poteſtas, inſtinct⁹, appetitus, virtus &c. in me cōtracta & ſpecificata ex iſtis omnibus eſt mea eſſentia & natura: & om̄s meæ operationes & meus motus.

Ait vegetatiua, arbor ē bona & ē bona p̄ bōitatē, ei⁹ ſū ego: ſū ergo bōa. Ex mea bōitate abſoluta ī me cōtracta arboraīa recipit generationē, augmentū, & nutrimentū. ſua bonitas aut̄ ſic viuūt & creſcūt de bonitate elementorum ſicut flamma ī lāpade de oleo, & ideo ſi arbor bonū fructū facit ip̄e fructus eſt generatus nutritus & augmentatus in mea bonitate & de mea bonitate & in me p̄manēs. & q̄a mea bonitas eſt ſecunda per meā bonitatē eſt poſitus alius fructus in ip̄o fru

DE VEGETATIVA.

Et in potentia & hoc bonum est ut mea bonitas sit permanens et de vna specie in aliam transiens ut mea natura bona non sit ociosa nec in nihilum deducta.

¶ Dixit vegetativa, in me est contracta magnitudo in me specificata & nutrita & data est mihi ut sit mea natura magna per ipsam est arbor magna habens magnam quantitatem virtutis et naturam cum quibus habet aliam arborem in potentia: et quando illa arbor quae est in potentia est deducta in actum habet aliam arborem in potentia ut ego sum magna vegetativa: magna autem non possum esse sic successively sine magnitudine elementorum ex qua augmento magnitudinem arboris, magnitudo autem elementorum non sufficit ad hoc nisi magnitudo caeli sit efficiens per motum, motus autem eius est magnificatus per magnitudinem quae est suum principium innatum a divina magnitudine tantum: quae magnitudo est effectrix magnitudinis caeli & magnitudinis elementorum & facit meam magnitudinem: & hoc est quia est ambies & finis super omnes magnitudines extrinsecas: & si mea natura posset tantum participare magnitudo divina posset dare in me magnitudinem: tunc extenderet meam magnitudinem in infinitum, sed non potest quo ad me quia non possum recipere infinitatem cum ipsa infinitas non posset esse de mea natura nec in mea natura permanens: & ideo confiteor quod plus potest causa in suo effectu dare magnitudinem quam effectus potest ipsam recipere & hoc dignum & iustum est cum causa sit altior per finem quam effectus eius. & de hoc exemplum habemus per formam & materiam quam forma habet altior finem quam materia cum det ei esse & non propter hoc sequitur ociositas in forma si materia non possit tantum recipere esse quantum ipsa potest dare: eo quod est permanens in sua intensa magnitudine activa & materia in sua extensibilitate passiva.

¶ Ideo dixit vegetativa maledixit illi quiasserunt quod divina magnitudo non posset magis agere siue producere magnitudinem in mundo quam mundus recipere quam magnitudo dum intrinsece non existit ociosa in sua intensa natura sicut intellectus divinus qui est in tanto magnus per suum intelligere quantum est magnus per suum existere: non est ergo deus ociosus per magnitudinem

DE VEGETATIVA.

tūdinem intrinsece nec extrinsece vt probatum est.

CAit vegetatiua, sum durabilis p̄ duratiōē in me cōtractā et specificatā in meis indiuiduis vt puta in rosa lilio & viola & sic duro & p̄uero de vno ī diuiduo ī alio successiue post q̄ duratio est mea aīa in me substantialiter nata & absoluta & in meis particularib⁹ diffusa & p̄funda & si non durat ista rosa ista viola non p̄pter hoc sum ociosa ga duro in alia rosa et in alia viola deductis de potentia in actum duro autē dū sunt in potentia & etiā quādo eueniūt in actū & quādo corrūpuntur remaneo in me absoluta duratiōe & natura.

CDixit vegetatiua, potēs sū: potestas autē quā habeo est mea natura mihi data & cōtracta a potestate absoluta in me subalternata, dico autē q̄ est absoluta p̄ hoc quia habeo posse in rosa & viola & etiā in equo homine & huiusmodi. potestati autē quā habeo ī ista rosa habeo formaliter & materialit̄ per hoc quia potestas ipsius rose est de mea potestate absoluta et ideo sua potestas est de mea potestate genita augmētata et nutrita: & si ipsa rosa posset habere tantam potestati q̄tum mea potestas est absoluta ipsa esset tantum magna q̄tum est mea qd̄ est īpossibile: qm̄ species ipsi⁹ rose hoc nō posset sustinere nec etiam mea natura, quia particulare non potest esse ita potēs sicut vniuersale: et ideo licet mea potestas nō possit tota capi in ista rosa non propter hoc sequit̄ q̄ sim ociosa nec corrupta: & corrupta ipsa mea potestas est species in rosario: & posito q̄ rosariū esset corruptū: & etiā oēs alię arbores mea potestas esset p̄manēs in mea absoluta natura subalternata a prima potestate in me cōtracta & ipsa prima a diuina causata.

CRursus dixit vegetatiua: habeo instinctū mihi datū in me subalternatū & naturatū cū quo instinctu habeo naturā in causando in rosario talē rosam sic figuratā foliatā coloratā sapidā quasi haberē intellectū ad hoc faciendū sicut pictor p̄ suū intellectū & suā imaginatiōē pingit talē rosam ī pariete & sicut dico de rosa ita pōt dici de lilio viola & huiusmodi.

DE SENSITIVA.

CItem dixit vegetatiua, habeo appetitū cū quo vegetare appeto vegetata, ipse appetit⁹ est mihi dat⁹ p appetitū supiorē in me cōtractū & in me absolutū subalternatū cū quo habeo appetitū ad istā rosam ad istud lilīū & ad istam violā & ideo quales appeto tales habeo: tamē indigeo adiuuamēto a priō motore qui est prima causa vtrputa diuina volūtas quæ per meū appetitū est significata, ipsa autē est absoluta & me⁹ appetitus est subalternatus & per suā virtutē in partib⁹ cōtractus: ego in mea natura per meū appetitū sum sustētata.

CDixit vegetatiua: sicut exēplificauī de bonitate magnitudīne &c. in ostēdēdo meā essentiā & naturā: meas operatiōes et mea primitiua principia sic possem dicere de mea virtute veritate delectatione perfectione & huiusmodi.

De Sensitiua.

Item dixit sensitīua, Ego sū virtus & natura p quā ea quæ sunt in me sunt sensata & naturata de mea natura vtrputa elemētatiua vegetatiua imaginatiua cū oībus quæ in me habēt, & hęc p ea quæ dicta sunt de mea forma generatiōe et corruptiōe nota sunt intellectui bene inuenti & de scientia naturali habituato.

CAit sensitīua in me sunt plures formę eueniētes & plures materię cū accidētib⁹ earū vt dictū est, s. elemētatiua vegetatiua & imagiatiua & simul cōstituūt vnā naturā: & ī mea naturali relatiōe & mea relatio in ipis cōponim⁹ aīal iūctis relationibus earū in me vtrputa sentiēns elemētās vegetans imaginās tanq̄ vna forma: etiā sensibile elemētabile vegetabile imaginabile tanq̄ vna materia sentire elemētare vegetare imaginari tanq̄ vna natura cōnexiua & ideo per talē modum constituimus animal cōpositum ex prædictis potētīs quod per me est sentiēns sensibile & habet sentire elemētando vegetando &c.

CAit sensitīua meæ relatiōes p̄dictę p principia inata sūt cōstitūtę & relatę vtrputa p bōitatē magnitudīne, &c. ista sūt principia nra subalternata a principis sup̄mis descēdētia tāq̄ a causis

DE SENSITIVA.

primitiuis vtputa a diuina bonitate magnitudie &c. sub qb⁹
 principia nra cōphēdunt ad placitū sicut finitū cōphēdit p
 infinitū & nouū p eternū & hmōi. & si nos pl⁹ possem⁹ reci
 pere sēcūditates & influētias supiores ipse possent plus age
 re in nobis sed non possumus quia finitas naturas habemus
 & finitas relationes & per cōsequēs nouas & quia inter infi
 nitū & finitū æternū & nouū nulla est pportio sicut euenit
 in me elementatiua vt sit in me sensata; sic ego & ipsa vt se
 mel elementata: & per hoc sum sentiens in subiecto sensato
 in quo sum: hoc est ipsum per me habet sensum agentem
 cū quo sentit calorē frigiditatem famem sitim dolorem de
 lectionem & hmōi: aliter non haberē actionē nec naturam
 agētē qđ ē ī possibile. qm̄ deficiēte mea sēsiuitate deficeret p
 pria sensibilitas & p cōsequēs sentire & meę relationes nihil
 essent in nata nec alię relationes in me veniētes supra tactę.

CRursus ait sensitua, vegetatiua est in me sensata qua; per
 motū est iuncta suis trib⁹ specieb⁹ in suo capi. p̄ tactis ad qđ
 sequitur in mea natura gnare nutrire & augmētare; per ge
 nerare genero sensibilitates vtputa p potētia visuā visibili
 tatē: p audituā audibilitatē & hmōi. Ipa aut nutritio & mlti
 plico p obiecta extrinseca vtputa p colorē lapidis & figurā sili
 tudies ponēdo eorū ī mea sēsiuitate absolutaq; ē mea ppria
 passio ī q̄ facio ipas sensatas hoc ē visibiles cū qb⁹ p accūs fa
 cio lapidem visibilem qui lapis non est sensatus.

CAit sensitua, rosariū nō est p se potēs q; pducatur rosā de po
 tentia ī actū sine p̄tate celi nec ego a fili sū potēs p meā p̄tate
 sine p̄tate celi vt faciā lapidē visibilē. & sicut dico de p̄tate
 sic dico de mea bonitate: magnitudie &c. q̄ reqrūt hęc adiu
 uamētū naturaliter ad bonificādū & magnificādū visibili
 tatis lapidis. & magis īdigeo adiuuamētō p primitiuā boita
 tem magnitudinem &c. quæ sunt prię causæ: q̄ p secunda
 rias. Et quia magis īdigeo primis causis q̄ secundariis: ma
 gis sum passa sub primis q̄ sub secundariis. & sicut secun
 dariæ me lēdūt in meis sensib⁹ exterioribus causa inirmita
 tis multo magis & sine cōpatiōe cāę p̄tę p̄nt agere ī me ad

DE SENSITIVA.

placitū & super meā naturā miraculose. ¶ Dicit sensitiva me⁹ appetitus est q̄ sensus sit sentiēs siue agens vt hēat acti uā naturā & p̄ cōsequens passi uā & cōnexā p̄ scire. & iō qm̄ hēo licētiā ad agē. sū naturaliter p̄ me me⁹ appetitus est ge ratus siue in gescere & qm̄ aliqd ad extra me īpedit p̄ meā na turā ē mihi odibile vt ita loqr̄ siue horrible vtputa qm̄ appe to videre aut audir̄ aut comedere aut bibere & huiusmodi.

¶ Clē ait sensitiva me⁹ appetit⁹ habet duas species inter alias vna est intēfitas & alia extēfitas. sua aut̄ p̄pingtas ē sub sua itēfitate & sua distātia sub sua extēfitate: sicut nīa caliditas in aqua feruente est magis per me sensibilis q̄ frigiditas in glacie siue ī niue. Ratio huius est quia magis est nociuū sub iectum sensatum nimis calidū q̄ nimis frigidum cū ignis sit magis actiu⁹ q̄ aqua. hoc idem possum dicere de odorabili & visibili qm̄ nimis foetor est magis nociu⁹ q̄ sit magn⁹ odor delectabilis. & sic de videre suo mō & de aliis secū dū q̄ eue niūt obiecta magis intēsa aut minus intēsa.

¶ Rursus ait sensitiva aīa. absoluta sū in sensato hoc est per sensum communem & particulata sum in sensibus exteriorib⁹ & subalternata sum in quolibet sensu exteriori vtputa in potentia visiva quæ sentit organum scilicet oculum qui potest videre album & nigrum & colorē tertiuū cōfusum: ipsa autem potentia visiva est tm̄ generalis ad vidēdum colorē confusum siue mixtum in colorato q̄tum albedinē intēsam in albo: & sic de nigredine intēsa: sed color confusus nō est tantum dispositus vt sit per eam obiectatus sicut color intē sus & ideo patet per hoc q̄ non deficit potentia visiva quo ad se sed subiectum deformatum & impropportionatum. & ideo dico & confiteor q̄ plus potest diuina potestas in me per seipsam & propter seipsam q̄ ego per me atq̄ propter me & hoc dignum & iustum est cum ipsa sit causa & finis & ego effectus.

¶ Item ait sensitiva. mltā alia vera possem dicere de me sed p̄ ea q̄ de me dixi sum cognoscibilis quo ad meam naturam esse sentiam existentiam & agentiam.

DE IMAGINATIVA

Dixit imaginatiua. Ego sū virt⁹ eueniēs de sēsitīua & ī ipsa sū pmanēs. dico q̄ sū eueniēs de ipsa q̄a ī ipsa sū exns ī potētia ad oīa imaginabilia & in ipsa sū pmanens cū sit meū subiectū a quo extraho imaginabilia.

Rursus ait imaginatiua. sū absoluta vnaps vnīuersi: eo q̄ vna pars bonitatis absolutę est in me contracta & sic de alia pte vnīuersi q̄ ē magnitudo &c. de oīb⁹ istis attributis sum cōstituta substantiāliter & accñtaliē rōe cui⁹ sū substantia absoluta quo ad meā eēntiā & naturā & hēo accñtia absoluta a mea substantia & p̄grediētia in me pmanētia.

Dixit imaginatiua. q̄libet meorū p̄cipiorū absolutorū est ī me relatū eo q̄ de correlatiuis sēsitīue sūt eueniētia, ipsa autē correlatiua cōsistūt ī me cōia correlatiua vtputa imaginatiua imaginabile & imaginari. & iō q̄libet ē correlatiuū absolutū ad plura eo q̄ meū imaginatiuū pōt imaginari plura īdiuidua sub plurib⁹ spēs⁹ existētia pmeā cōem & ppriam passiōē q̄ ē imaginatiuitas in q̄ sūt deducibilia de potētia ad actū cū cōi imaginari.

Rursus ait imaginatiua. ego & sēsitīua sum⁹ cōnexę & q̄libet ī alia tota extēta. aliter nō possem imaginari: oīa sensibilia abstrahendo spēs sensibiles in me imaginatas qm̄ sū cōnexa cū sēsitīua vt imager sensibilia moueo sēsitīuā ad sētire secūdū magis & minus: & per consequēs suū instinctum & appetitum ad delectationem siue ad oppositum.

Rursus dixit imaginatiua in memetipsa sū absoluta cū absoluto sensu & cōi cōiūcta & in sensib⁹ exteriorib⁹ sū cōtracta & subalternata vtputa per visū auditū &c. p visū autē sū gnālis potētia ad imaginādū visibilia: vtputa albedinē ī albo figurā in castro & hmōi. & sic de auditīua p auditū imaginādo plures sonos siue voces.

Ait imaginatiua q̄a in sensibus exteriorib⁹ sū cōtracta p ipsos sū cōtracta ī particularib⁹ vtputa ad imaginādū vnū castrū vnā rosā vnū sonū & hmōi.

Alterū dixit imaginatiua. sēsitīua nō pōt multiplicare chīa

DE IMAGINATIVA.

mentem eorum non potest agere de me cum sit meum subiectum & non eorum. sum autem superius & ipsa inferius & per consequens mea bonitas est super suam & mea magnitudo super suam. & sic de aliis ad quod secundum quod sum sua perfectio patiens ut puta quando indiget calore aut cibo aut coitu imaginor suam indigentiam & dirigo ipsam ad obiectum desideratum & idem obiectum per ipsam est sensibile & per me imaginabile.

CDixit imaginativa, cum sim cum sensitiva composita compono ad placitum chimeram & facio ipsam compositam ex pluribus similitudinibus particularibus differentibus in specie ut puta chimeram habentem caput hominis: corpus leonis: pedes bouis caudam piscis & huiusmodi.

CRursus ait imaginativa mea imaginabilia sunt bona per meam bonitatem & si sint mala id esset per accidens cum mea magnitudine imaginor magna imaginabilia & si velim possim imaginari parua eo quod absoluta sum super sensitivam. mel dulcetiam possum imaginari dulce & si vellem possum ipsum imaginari amarum & de dulcedine & amaritudine possum facere chimeram: sensitiva non potest me impedire, nec mirum quia ego sum supra ipsam tanquam forma & ipsa sub me tanquam materia & hoc per meam bonitatem super bonitatem eius & per meam magnitudinem super suam & huiusmodi. & hoc quia mea principia innata nascuntur super sua sicut oleum super aquam: & ideo cum ita sit quid mirum si deus potest cum suis principibus siue dignitatibus primitiuis & necessariis agere supra meam naturam miraculose & super naturam sensitivam cum simus potentia inferiores & dignitates sint dei superiores.

Clter dixit imaginativa: sensitiva non potest extendere vires suas supra meas: quoniam quod ipsa potest sentire possum imaginari & ego possum imaginari chimeras & ipsa non posset sentire nec obiectare. Intellectus autem est potentia super me multo magis quam ego supra sensitivam cum ipse sit substantia spiritualis & nos animalia sumus de genere corporeitatis. & ideo quid mirum

DE MOTV.

si intellectus humanus potest obiectare species & genera abstracta & ego nō possum ipsas species nec genera imaginari et sicut dico de intellectu ita dico de volūrate & memoria ex quibus aīa rationalis est cōstituta habens aliora principia innata q̄ ego habeam.

CMulta alia ait imaginatiua possū dicere de me physice sed sufficiant ea quæ dixi quia per ea quæ dixi potest cognosci mea essentia natura & operatio. posito autem q̄ intellectus sit physicus & naturalis aliter non: cum mea dicta sint alta et profunda.

De motu.

Dixit motus. Ego sum ens existens in potētia ad actū et sum existēs in subiecto in quo sum cum quo mouens mouet mobile de potentia in actum.

CDixit motus: sum ens absolutū primo p̄grediens a principis inatis cęli v̄puta bonitate magnitudine &c. qm̄ in quā tum bonitas bonificat magnitudinē & magnitudo magnificat bonitatē & sic de aliis sum genitus & p̄grediens a cor relatiuis eorum: et cōstituitur cælum cōpositum ex forma et materia et decem prædicamentis: quæ forma mouet se per me actiuādo: & mouet materiam passionando: et hoc cū quantitate quia quātus sum: cū qualitate quia qualis sum: cum relatiuis quia relatus sum: & huiusmodi.

CAit motus. anima sum cum qua cælum mouet seipsum sicut habitus naturalis sub quo mouēs mouet seipsum p̄ me sicut ignis qui sub sua caliditate mouet se ad calefaciendum & sub habitu leuitatis ad ascendendū, & aqua sub habitu grauitatis ad descendēdum et huiusmodi.

CSum mot⁹ absolut⁹ p̄ octauā spherā subalternat⁹ p̄ saturnum et sic descēdēdo p̄ alias spheras et p̄ spheras aliorū vsq̄ ad vegetabilia particularia v̄puta vsq̄ ad lapidem rosam equum et huiusmodi: per omnia ista sum mobilis et mouēs et exiens de potentia in actum continue et successiue et hoc significatum est per ea quę dicta sunt in capitulis forme materie generationis corruptionis &c.

DE MOTV

¶ Alterū ait motus. sū cōtinu⁹ iqtū sum vna essentia absoluta secundū totum vniuersū cōtinue extēsus cū totū vniuersum sit vnū indiuiduū cōtinuū corporale cōstitutū ex suis principiis gñalib⁹ vtrputa ex bonitate magnitudie &c. vt dictū est de generali foſa matia & decē pdicamēt. oīa ista sūt cōtinua non cōtigua quo ad superius nec quo ad inferi⁹: qā si sic mundus esset indiuiduum discōtinuatū: & non vnū: & etiā implicaret vacuū: & ego non essem cōtinuus sed successiu⁹ diuisus qd est impossibile, sum aut discōtinuat⁹ in particulis scdm q differūt species vt afin⁹ capra & hmōi & remaneo indiuisus quo ad meā essentiā vt oīa sunt in me & ego ī ipsis ab omī vacuitate denudatus pexistētiā & agētiā.

¶ Rursus ait mot⁹. habeo tres spēs iter alias vtrputa augmentationem alterationem vt significatū ē p gñationē & corruptionem. alia ē per loca vtrputa nubes in caelo q mouentur de vno loco ī aliū: & sicut pluuia q mouet de superius ad inferius qā ponderosa ē & sicut piscis qui mouet se in aqua cū cauda sua & equ⁹ ī terra q mouet se cum pedibus suis.

¶ Vterius dixit motus: habeo quatuor species que sunt elementatiua vegetatiua sensitua & imaginatiua. per omnes istas sum motus & mouēs sicut in capitulis prædictarū speciesum significatum est.

¶ Alterum ait mot⁹. habeo tres species: vtrputa motū circularē rectū & obliquū. circularē vt patet p cœlū: rectū vt patet per descēsum aquæ & per ascensum ignis & per sagittā motā in aere & sic de vëto & huiusmodi. mot⁹ aut me⁹ obliqu⁹ consistit per angulos acutos rectos siue obtusos.

¶ Vteri⁹ ait motus. sū p qtuor qlitates quia cū ipsis sū mouens & mobilis sicut in flāma in aqua calida in glacie & huiusmodi cōstituēdo quatuor qlitates vtrputa choleram sanguinē flegma & melācholiā.

¶ Rursus dixit mot⁹. sū mouēs & mobilis artificialiter sicut nauis mota p ventum & nauta mot⁹ ad motū nauis & figura arcę mota de potētiā in actum & sic de aliis moechanicis

DE INTELLECTV.

¶ **Cl**é sū mot⁹ ad priuationē & hoc patet p cecitatē surditatē &c. & p sensum infectū siue imaginatōnē infectam & sic de aliis.

¶ **CV**terius dixit mot⁹ sum motus in subiecto moto p cibū potum & huiusmodi.

¶ **CR**ursus ait mot⁹ mltā alia possē dicere de me oñdēdo meā essētiā existētiā & agētiā meū istictū appetitū meā originē meā bonitatē magnitudinē q̄titatē q̄litatē &c. sed p ea q̄ de me dixi possunt cognosci oīa q̄ de me dici p̄nt. & hoc p itellectum subtiliter intuentem.

¶ De Intellectu.

Ille itellect⁹. Ego sum substātia creata cōiūcta cui p̄prie competit intelligere & per accidēs credere.

¶ **CD**ixit intellectus, p diuinū itellectū sum creat⁹ bōitas est mihi associata & mecū coniuicta p diuinā bonitatē magnitudo per diuinā magnitudinē; duratio p diuinā eter nitatē; ptās p diuinam ptātem; voluntas p diuinā volūtātē virt⁹ p diuinā virtutē. veritas p diuinā veritatē. delectatio p diuinam gloriā & hmōi, p bonitatē sū bon⁹ p magnitudinē magnus per aternitatem durabilis per ptātē potēs &c. & ideo cum sim sic associatus sū potēs ad itelligēdū gnālia vt puta genus species abstracta ea; q̄ vnū magnū &c. cū oib⁹ sū istis cōpositus vt bñ magne &c. & obiectū primū q̄ est me us finis & oīa per ipm cū istis facio scientiam profundam de bonitate magnitudine &c.

¶ **CR**ursus ait itellect⁹: quoniam cum omnib⁹ istis sum composit⁹ ī tāto q̄ quilibet est ī me & ego ī ipsis essētiāliter multiplicābimus extensionē & vnā essētiā & hoc idē est de volūtate & memoria ī tāto q̄ sum⁹ vna essētia; vna aīa ī moralis composita ex p̄dictis.

¶ **CR**ursus dixit itellect⁹, diuin⁹ itellect⁹ ē īfinit⁹ & cōpndit oīa & iō cognoscit me q̄tū & finitū rōe cui⁹ necessitat⁹ sū q̄ sim q̄t⁹ & sic de qualitate mea relatiōe & aliis p̄dicamētis in mea substātia sustentat | & cū ipsa cōiūctis, & iō op; me ēē

DE INTELLECTU

periculatū scđm qđ sū cū corpore per ri cōiūct⁹ & ē aliis itellect⁹ a me distict⁹ cū corpe Guīllermi cōiūct⁹ & sic de aliis & hoc est qđ sūm⁹ itellect⁹ regit quo ad suā dignitatē qđ pluries itellectus sit cognit⁹ & laudat⁹ & in gloria sempiterna beatificans itellect⁹ beatos.

Cltē ait itellect⁹. sū correlatiu⁹ eo qđ sū itellect⁹ agēs intelligēs & sū itellect⁹ possibilis qđ ē ppria passio ī qua sūt spēs intelligibiles & p eas ētia realia sūt cognita & suū itelligē in trīnsecū. oīa ista sūt per eēntiā qđ sūt ptes meę ipsa aut sūt disticta qđ sūt relata sine qua distictiōe nō eēnt relata v3 haberēt naturā nec inueniet ipse facere sciētias nec possū extra ipsas facere qđ nulla potētia agit naturaliter extra suā eēntiā.

CRursus ait itellectus: qđ sū itellect⁹ agēs sū forma & qđ sū itellect⁹ possibilis sū matia & sū fořa cū fořa bonitatis & matia cū matia bonitatis & sic de magnitudine &c. et sū cōnexio vtputa intelligere cū bonificare &c.

Cltē ait itellect⁹. p meā formā sū actiu⁹ ipsa actio ē primitiua et nō pdicamētalis qđ cū ipsa fořa ē cōuersa et id ipsa actio ē substāntialis. ab ipsa aut orit actio accūntalis pdicamēta. et sic de matia suo mō actio et passio pdicamētales sūt istrumēta cū qb⁹ acgrūt spēs abstracte a sēsu et imagiatiōe illuminatē et radicatē in mea ppria passiōe ī qua sūt factē itelligibiles ipse itelligibilitates sūt pegrīe acgritē p accūs. et sic de itelligere pegrīno orto ab itellectiuo & itelligibili pdicamentalibus.

CRursus dixit itellect⁹. sū vita et īgrū sū vita sū vita corpis et forma cū quo sū cōiūct⁹. rō hui⁹ ē qđ reduco quat uor potētias corpis: vtputa elemetatiuā vegetatiuā sēlitiuā et imagiatiuā ī spēs hūanā. ipse aut hō ē p me fact⁹ et mouet me ad itelligēdū cū mea nata sit itelligere & hoc naturaliter. moralitē aut si moueat bñ me ad itelligēdū sū ver⁹ et bonus. si aut ipse hō ē mal⁹ moraliter et mouet me sophistice sū maluset fals⁹ quia a fine meo sum deuiatus et de peccato habituatus.

CRursus ait itellectus. meus ordo est qđ sim primitiuus

DE INTELLECTV.

in acquirēdo species distinguēdo cōcordādo cōtrariādo: et nō possum ipsas intelligere faciā ipsas credibiles & sic p accidens sum creditiu⁹ positiu⁹: & qm̄ sum ī medio inter intelligere & credere sum opinatiu⁹ dubitatiu⁹ & extra quietē & in labore posit⁹ ī tātū q̄ sū prōpt⁹ ad cōcludēdū verū aut falsū si concludo verū sū gerat⁹ si falsū sū de ignorātia habituat⁹.

¶ Rursus dixit intellectus, inter me & hoīem in quo sum est differētia cū sim vna pars ei⁹ quo ad meā naturā nunq̄ sum fallax cū meū propriū obiectū sit intelligibile & mea natura sit ad hoc disposita, homo aut est cōposit⁹ ex pluribus potentiis, ipse mouet me sicut totū mouet suas partes: & ideo p ipsum si fallor deficio nō p me cōtra meā naturā, qm̄ qnq̄ hō habet ita magnā volūtātē ad desideratū q̄ nō habeo libertatē añcedēdi nec ingrēdi veritatē: & sic de ira et huiusmodi.

¶ Rursus dixit intellectus duobus modis intelligo et facio scientiam primo per sensum & per imaginationē de rebus inferioribus tanq̄ in artibus liberalib⁹ & mœchanicis et de moralibus: aliū modū habeo p ea que sunt superiora vt puta per deū & p suas dignitates & p substātiās separatas: & sicut facio sciētias inferiores p possibile & īpossibile sic facio scientias superiores p possibile & īpossibile: & magis sum altus et assertiuus per possibilitatē & īpossibilitatē ad superiora q̄ ad īferiora cum deus sit superius agēs cū sua bonitate magnitudine &c. bene magne, &c. ea quæ sunt apud eum possibilis et euitet īpossibilia cum non posset male agere &c.

¶ Confiteor q̄ de⁹ est altius obiectū q̄ ego possum intelligere et magis est p se intelligibilis sua bonitas magnitudo &c. et etiā suū agere intrinsecū et extrinsecū q̄ ego possum intelligere cū sim potētia inferior & ipse obiectū superi⁹. de istis autem aliis sciētis q̄ sunt īferiores nō est sic: q̄ frūt p sensum et per imaginationē qm̄ ego sum magis disposit⁹ et prōpt⁹ ad intelligēdū superiora cū sim spū: q̄ sensus et imaginatio sint mihi sufficiētes quia sunt de genere corporeitatis.

¶ Item dixit intellect⁹: cōfiteor q̄ diuinus intellect⁹ est infi-

DE VOLVNTATE

nit⁹ & pfūd⁹ p se & p suā bonitatē/magnitudinē &c. cū sit ab oī materia & accidēte dispat⁹, & cū ipīs rōnib⁹ cōuersus talis autē īfinitas & pfūditas: quā h3 quo ad sua correlatiua īfinita a nullo ente pōt īpediri: cū oīa alia sint inferiora & ipē dignitates supiores ī suplatiuo gradu existētes: hoc autē qđ cōfiteor necessariū ē eē verū: qā si nō: altior eēm ī obiectādo deū fictū siue chimerā spūalē q̄ obiectādo deū verū & realē qđ ē falsū & īpossibile: aliter eēm altior ī virtute obiectādo q̄ p deū essem quātus: qđ est absurdum dicere.

¶ Rursus dicit intellectus, multa alia possum dicere: sed eēt longum narrare: & p ea que dixi potest cognosci quicquid de me dici potest.

¶ De voluntate.

Dixit volūtas. Ego sū substātia creata, cui pprie cōpetit velle & p accidēs credere. ¶ Dicit volūtas mihi competit pprie velle: quia sum ex trib⁹ meis correlatiuis constituta: vt pura ex volēte volibili: & velle: cum quibus sum pfunda: cum velle autem appeto volibilia vtilia, cum nolle odio odibilia inutilia.

¶ Item ait volūtas, sicut substātia associata cū bonitate magnitudine &c. sint de intellectu fratre meo: dictū est: ipa autē bonitas est ei & mihi cōis: & sic de magnitudine &c. ratiōe cui⁹ sua correlatiua & mea sūt cōiter bona magna &c. Ratiō hui⁹ est qā sūmū obiectū. s. de⁹ est eq̄līter bonū magnum &c. ratiōe cui⁹ bñ magne &c. est a me & ab intellectu fratre meo obiectabilis cōtēplādo, & ī alia vita beatificando.

¶ Dixit volūtas, ego facio amationem duob⁹ modis sicut dictum est de intellectu q̄ facit sciētīā duobus modis, facio eī amationē p sensum & imaginationē vt satisfaciā corpori cū quo sum cōiūcta de eo q̄ ipsi necessariū est ī volēdo ea que sunt ipsi vtilia, & ī nolēdo ea q̄ ipsi sunt inutilia: & hoc maxime facio ppter me cū sim forma ei⁹, & cū p ipsum sim disposita ad faciēdum amationem de supmo obiecto qđ est meus finis, & finis corporis, amatio autem quā facis ad supius

C.

DE VOLVNTATE.

est spūalis cū vero sum spūs transcēdēs cū mea bonitate: bonitatem corporis cū mea magnitudine &c. magnitudinem corporis: ad quā sequit̄ q̄ meū possibile qđ habeo ad supius est altius q̄ possibile quod habeo ad inferius in faciēdo amarionē: & sic de impossibili, hoc est q̄ obiecta q̄ sunt inferiora sunt tantū amabilia naturaliter, q̄tū obiecta q̄ sunt superiora vtrputa de⁹ & suę rationes sua intrinseca opatio & extrinseca & sic de angelis de alia vita & hu:usmodi.

¶ Dixit voluntas, sum sic composita meo modo sicut dictū est de intellectu suo modo, & ideo sū absoluta in volēdo bñ magne &c. & si bene magne &c. diligo bona sum si in opposito mala sum & de peccato sum habituata. In volēdo habeo libertatē duob⁹ modis possū velle bonū: q̄a bona sū naturaliter & maxime: q̄a diuina bonitas causat in me meā bonitatē naturalē, & dat mihi liberū arbitriū ad volēdū bonū: alio modo habeo in cōtrariū liberū arbitriū ad volēdū malū, & hoc q̄a sū de nihilo creata: malū autē est habit⁹ priuatiu⁹, sicut bonū positiu⁹, & ideo hō cui⁹ sū vna ps de me pōt agere bñ aut male si p me diligit bona bon⁹ est moraliter & si per me diligit mala malus est moraliter: & ideo male dicūt illi q̄ asserūt q̄ ego sū bona volūtas in oib⁹ hoib⁹: q̄a si sic nō essem subiectū iustitię dei in tribuēdo bonū p bono, & malū p malo: diuina autē volūtas hoc nō vult: q̄a idē ē cū iustitia: & me expectat si bona sū in agēdo ad bonificādū in vita sempiterna: vt meū obiectū sit euiternū p amorē: & hoc bonum magnū &c.

¶ Rur⁹ dixit volūtas, ego sū pticulata ī petro: & q̄a sū associata cū bonitate magnitudie &c. mea correlatiua sūt gnālia cū qb⁹ trāscēdo obiectiue sēsū & imaginationē q̄ nō possunt attrigere gnā spēs abstracta: vtrputa abstractā substantiā quantitātē & sic de aliis p̄dicamētis absolutis, ego autē sic diligēdo cū habeā altiorē naturā, q̄ sensus & imaginatio & magis bonā p bonitatē spūalē magl magnā p magnitudinē

DEVOLVNTATE.

spūalē &c. q̄ ip̄e habeat p̄ corpale; etiā qd̄ mirū cū ego habeā obiectū primū diligēdo; sēsus aut̄ nō sētiēdo, nec imāgiatio imāginādo; quoniam de⁹ nec est sensibilis; nec est imāginabilis; sed per me est amabilis & per meum fratrem intellectū intelligibilis; & p̄ memoriā sororem meam recolibilis; non est autem qd̄ deū possit obiectare; nisi aīa & angel⁹ recolendo intelligēdo & amando; & ad ista tria sunt creata & ordinata omnia alia.

¶ Ait volūtas sū potētia īpatiua, eo q̄ sū opatiua. īpatiua sū; ga īpo intellectui, & memoriæ vt obiectēt meū obiectū desideratū; intellect⁹ aut̄ & memoria īpant mihi; vt obiectē obiectū eis desideratū; & hoc naturaliter est ordinatū; vt bñ nos agam⁹, & iuicem coadiuuem⁹ ad hoc vt bñ magne &c. obiectem⁹ & meritū beatitudinis acgram⁹, cū habitu iustitiæ prudētiæ &c. sed hō mal⁹ qñ est puerus difformat nos, qñ est hīuat⁹ de avaritiā ī prudētia &c. nos aut̄ sine ip̄o nihil agere possumus cū ip̄e sit motor & nos sim⁹ mobilia; ip̄e vniuersalis & nos particulares.

¶ Itē ait volūtas. sū cū hītu charitatis ordinata & exaltata, sicut intellect⁹ p̄ hītū, & qñ q̄ hīt⁹ su⁹ & me⁹ eodē modo se hñt ad idē obiectū amādo & credēdo, & qñ intellect⁹ est altissim⁹ p̄ hītū fidei, sub quo habitu est hītuatus de sapiētia, tūc hīt⁹ su⁹ & me⁹ equaliter se habēt ad idem obiectū amādo & intelligēdo & tunc sumus in actu p̄fecto scdm̄ q̄ p̄fectio potest dici in via.

¶ Ait volūtas ego sū potētia electiua & hoc duobus modis eligēdo amādo species aut odiēdo quas intellectus inuenit & intelligibiles facit, aut credibiles; ipsas aut̄ species inuenitas per intellectum, & per me electas ponimus in memoria sorore nostra; vt ipsas custodiat, & sint antiquæ vt possim⁹ acquirere nouas, & quando volumus recuperare ipsas anti quas ponimus nouas in ipsa memoria vt sint antiquæ, & q̄ reddat nobis illas, quas pr̄ imo posuimus. multotiens

DE MEMORIA.

aut ipsa memoria ad hoc est valde fatigata in recipiendo & reddendo quia non potest in eodem nunc: & quia tempus est plongetum. & ideo quoniam non potest nobis reddere species antiquas: intellectus & ego sumus in magno labore & per consequens ipsa memoria: & quoniam reddit tunc sumus in quiete.

Ceterum dixit voluntas: intellectus fratrem meum habet magnam auaritiam super me quoniam si ipse appetat obiectare obiectum bonum, magnam: &c. intelligendo & non possit sensari est: sed ego non possum habere sensationem quoniam priuata sum si velim ad diligendum bonum & si nolo culpam habeo de qua culpa memet habituo: intellectus autem de ignorantia non se hincuat optando ipsam eo quod est sua inimica, sed ego heu tristis quare opto malitiam cum sit mea inimica non dico quod sit per meam naturam quoniam nullum agens appetit agere suum contrarium: est autem per hominem cuius ancilla sum quoniam quicquid agit per me male eo quod peruersus est.

Ceterum voluntas: multa alia de me dicere possem: sed ea que dicta sunt sufficiant intellectui subtiliter intuenti quoniam per ea que dicta sunt potest cognosci mea essentia agens & natura: mea quantitas qualitas &c. **De memoria.**

Dixit memoria. Ego sum substantia creata coniuncta cuius proprie competit recolere & per accidens obliuisci. **D**ixit memoria, sum sic associata de bonitate magnitudine &c. sicut intellectus & voluntas & ideo in simul sumus participantes per unam bonitatem magnitudinem &c. & iam in meo bono recolere est bonum intelligere & amare: & ex istis tribus bonis sequitur unum bonum actus communis in quo sunt plures actus differentes eo quod sumus tres potentie differetes: & sicut dico de bonitate ita dico de magnitudine &c.

Ceterum autem memoria, sum composita de meis principiis innatis, scilicet de bonitate magnitudine &c. & ista est propria compositio: scilicet autem compositio est quia sum substantia composita de forma & materia: tertia compositio quia sum composita cum intellectu & voluntate quia omnes tres sumus una anima hominis: mortuo autem homine remanemus

DE MEMORIA:

hoc qđ sum⁹ qa remanēt tres spēs cōpositiōis p̄dictę ad qđ sequit̄ qđ ip̄a aīa ē immortalis cū istas tres spēs cōpositiōis habeat p se & p suā naturā. ¶ Rursus dicit memoria, sū relata eo qa habeo tria relatiua cū qb⁹ simul sū creata vtputa memoratiuū memorabile & mēorari: oēs tres sum⁹ vna & vna natura, p meū mēoratiuū colligo spēs mihi traditas p intellectū & volūtate: ip̄as pono ī mea p̄pria positiōe hoc ē ī mea memorabilitate īn q̄ facit memorabiles & antiquas & qñ reddo ip̄as meū memoratiuū cōuersū est ī recolitū qđ redūcit easdē spēs de potētia īn actū quas meū memoratiuū posuit īn mea memorabilitate.

¶ Patet ergo dixit memoria qđ habeo duas spēs & per cōsequēs duos act⁹ scilicet memorari & recolere: p primā memoror p scđam recolo: hoc ē reddo qđ mēorabar, cū istis aut sū magna & p̄fūda. ¶ At mēoria, p meā naturā restauero ea q̄ sunt p̄terita & sic causo scđam de p̄teritis: intellectus aut p̄cedēs īnueniēs scđas ē añcedēs & ego sū ei⁹ cōsequētia disticte posita ab intellectu, qa si nō: statī qñ intellect⁹ cāret scđam seq̄ret cōsequēs & intelligēdo īn tpe p̄senti intelligeret ea q̄ īntellexit īn tpe p̄terito qđ est īmpossibile, patet ergo qđ sum⁹ duę potētię distictę p añcedēs & cōsequēs: & pōt p̄bari p volūtate sorore n̄ram q̄ cōsistit īn mediō optādo spēs nouas p intellectū & spēs antiquas p me: si aut nō essem⁹ distictę potētię intellect⁹ & ego: volūtas ī eodē istātī optaret spēs nouas & antiqs & pderet successio qđ ē īp̄ossibile, & id cū hac ita sint male dicūt q̄ asserūt qđ ego & intellect⁹ sum⁹ eadem potētia: meū possibile & īp̄ossibile sunt mea instrumenta, p possibile possum recipere spēs & reddere, p meum īmpossibile qñq; nō possum reddere spēs antiquas ī me simpliciter priuatas & hoc qa tps est prolongatum aut quia a cōtingētia species mihi fuerunt datę hoc est per lentum intelligere & velle: & quia ip̄sa non deduxi frequenter a potētia īn actū reddendo.

CONCLUSIO OPERIS.

Uterum ait. memoria p simile & p dissimile reddo species quãdoq; & sine ipis nõ possum reddere. qđ ostẽdo per istud exemplũ si obliuiscar nomẽ alicuius hoĩs & intellectũ & voluntas requirũt qđ reddã eis illud nomẽ qđ in me posuerũt si recolã de aliquibus opatiõib; quas fecit ille hõ bene aut male cũ amicitia aut cũ inimicitia & memoror finem quare intellectũ & voluntas appetũt qđ reddã illud nomen hoĩs tunc per meã bonitatẽ magnitudinẽ &c. sum quoad innatam ad reddendũ ipam specie memorando ipm finẽ bonũ aut malũ q sequit. & sic de magnitudine aut de paruitate &c. & iõ per talẽ dispositionẽ raro erit quin reddam illud nomẽ qđ erã oblita.

Rursus ait memoria effectiue mea natura est melãcholia quoniã per frigiditatẽ restringo species & conseruo metaphorice loquendo qm̃ aqua habet naturam restringendi & quia terra habet naturã vacuatiuam habeo loca in quibus possum ponere ipas spēs sed qđ euacuauerũt; volũtas autẽ cũ effectiue habeat naturã aeris multotiẽs me impedit ad reddendũ spēs ratione nimii appetit; & intellectus qđ habet naturã ignis effectiue est per nimia volũtatem deformatus & nõ põt deliberare mecũ qđ reddã ipas spēs; & iõ multotiẽs hõ est tm̃ intet; ad recuperãdũ spēs p nimia voluntatẽ aut tm̃ frequẽtat ipas obiectãdo qđ efficiẽt stult; eo qđ intellect; est difformatus qa nescit cõiũgere spēm cum spẽ nec ligare ordinate; & ego a casu moueo hoĩem ad memorãdã vnã spēm & postmodũ aliã sine mea scda spẽ vtputa recolentia supratacta.

Uterius ait memoria. sicut dixi de voluntate qua impedit me qñq; ita dico de intellectu fr̃e meo qđ qñq; ipedit me: vtputa qñ hõ legit diu i libro vt itelligat veritatẽ optatã si diu pseueret in legẽdo tm̃ extat intellect; ad itelligere qđ difformat me ad recipiẽdũ spēs & hoc p nimia fatigationẽ sui ipsius & mei. Remediũ autẽ cõsistit in hoc qđ breuiter lea

DE MEMORIA.

gat. & ego frequenter possum recolare ipsam lectionem.

CAit memoria, sicut intellectus est meus animus per intelligere & ego consequens per recolare eius: habet duos modos faciendi sciam ut dictum est in capitulo suo: sic ego habeo duos modos in agendo quantum sensum & imaginationem concipio primitiue & super sensum & imaginationem ascendo quantum obiecto deum & suas rationes & suas operationes per superius sunt leuis delectabilis sana recta & sollicita: sed per inferius sunt pigra leua rudis &c. hoc autem non est per meam naturam: sed quia obiecta sunt inferiora & de genere finis corporis que obiecta impediunt me ad obiectandum obiecta superiora que sunt de fine anime.

CRursus dixit memoria, multa possunt dici de me & multa possunt dicere sed per ea que dixi possunt cognosci mea natura, mea essentia, & meae operationes posito quod intellectus sit inutilis confundatur cum suis correlatiuis distinctis non rudis quia in ruditate sua sunt per accidens rudificata eo quod sum consequentia eius.

Conclusio libri.

Ostendit quod duodecim principia philosophie fuerunt locuta: quodlibet de seipso dixit philosophia dominabus & Raymundo. audiuitis ea que dicitur mea principia de se ipsis & consilium quod dedit meus intellectus in prologo: & ideo rogo vos quantum possum quod ea que audiuitis reportetis serenissimo domino Philippo regi francorum ut mihi sic satisfaciat de iniuria mihi facta sicut satisfacit sancte fidei catholice cum sit pugil verus & legalis: & tu Raymunde dixit philosophia: debes habere contritionem si ad hoc non facias satisfactionem secundum totum posse tuum.

CAit Raymundus. domina philosophia sum paratus ad ponendum totum me & quicquid sum ad tuum honorem & ad honorem domine theologie quam diligo super omnia & tu philosophia scis quod diu ad hoc laboravi & omnia bona mea terrena propter hoc dimisi. sed quid potest ad hoc meum

CONCLUSIO OPERIS.

parum posse: cū sim ad tam altum negotiū & ponderosum improporcionatus: tu autē cui⁹ est negotiū imperres cū fere nissimo frācorū rege, q̄ ad hoc manū teneat viriliter & deuote, & etiā cū magistris & baccalaureis ī diuina scriptura, & cū illis sume artistas tibi vt videbis expedire ī rāto q̄ iter te & theologiā non sit dare aliquo modo cōtrarietate: sed puram concordantiā atq; merā te existente ancilla & theologia dñā tua: cum sit tuū finis: eo q̄ de⁹ est subiectū ei⁹.

☞ Respondit philosophia. Raymūde bene dicis & ego faciam ad hoc quicquid potero cum teneat facere / tu autē non sis timidus nec lentus, sed cōfidens atq; audax & p̄dica philosophice ea q̄ de me & de meis principiis audiuiti in ecclesiis / scholis / & p̄tatis: habeas cōfidentia in deo, & in p̄dictis impatricib⁹, & in me & meis p̄icipiis, q̄a te associabim⁹ & fortificabim⁹ & te dirigem⁹ qñ p̄dicabis siue disputabis.

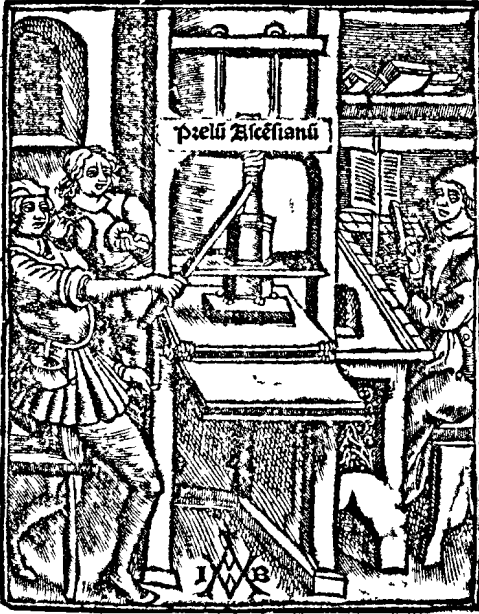
☞ Finito autem sermone philosophiē: dñæ & Raymūd⁹ ad regē serenissimū Frāciē accesserūt & ea q̄ audiuerūt ei dixerūt humiliter & deuote. Rex autē q̄ humilis ver⁹ & deuot⁹ est ea q̄ dixerūt benigniter acceptauit, & p̄mot⁹ fuit ad misericordiam per ea quæ audiuit ad magnum bonum faciendum: dñas autem in bonam spem posuit & Raymūdum.

☞ Ad laudem & honorem dei finiuit Raymūdus istum librum Parrisiū mense february Anno M. CCCX. Incarnationis domini nostri Iesu Christi.

Quem impressit Iodocus Badius ad XII. Kalēdas Martias Anno ad calculū Romanū. M. D. XVI.

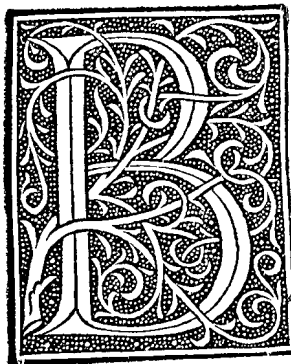
Remundi Lulli Eremitę

celitus illuminati Metaphysica noua : & Philosophię in
Auerroistas expostulatio.

Venduntur Parrhisijs in officina Ascensiana.

Iodocus Badi⁹ Ascēsi⁹, Bernardo Lauinethę Theo-
logiæ professori, & artis Lullianæ interpreti acutissi-
mo. S. D.

Benefacis Lauinetha doctissime: q̄
scintillas luminis nō p̄metheia te
meritate rapti sed magno p̄uiden-
tiæ dono nobis cælit⁹ demissi, col-
ligis: & vt fragmenta dñicæ refe-
ctionis ne pereant in cophinos im-
pressoriae artis recipis. Bene in-
quã facis: qui ī lucē emittēdas sat-
agis lucubratiōnes (si ad rem spe-
ctemus) mirificas Remundi Lulli
qui vere & intrepide dicere potest

Domīnus illuminatiō mea & salus mea quem timebo! Sed
in eo maxime ostendis ingenii tui splendorem q̄ ea potissi-
mum opera emittenda curas, in quibus interioris eruditio-
nis est q̄ plurimum: iter quę sunt quę nunc te auspice emit-
tim⁹, metaphysicę nouę & philosophicę expostulatiōis syn-
tagmata, quę in sinum tuum vnde emissa sunt: quia redi-
re gestiunt: quin redeant: nihil impedio.

Vale. E chalcographia nostra: apud Parrhios
Ad. XIII. kalē. Martias, Anno ad calculū Romanū
M. D. XVI.

METAPHYSICA LVLLIANA;

Deus cū tua altissima sapientia charitate & gratia incipit Metaphysica noua & compendiosa,

Voniāqdē intellect⁹ nihil gñali⁹ ente obiectare pōt idcirco huius scientiē cōueniens subiectum est ens inqtū hmōi. Idoneū est igit cum ens sit vniuersalissimū: eius proprietates & cōditōes cū principiis artis gñalis & regulis inuestigare. Hac aut cognitiōe de ente habita potēs erit intellect⁹ aliorū hñe cognitionē. Intellect⁹ em

vltim habitatus facile ad particularia cōdescēdit: q̄q̄ ecōuerso nō possit, qm̄ aut plixitate intellectus fastidit⁹ nō est prōptus speculari: istā idcirco scientiā cōpendiose trademus. Principia aut artis generalis sunt decem & octo. s. bonitas, magnitudo, æternitas siue duratio, potestas, intellectus, voluntas, virt⁹, veritas, & gloria, differētia, cōcordātia, cōtrarietas, principiū, mediū, finis, maioritas, & qualitas, minoritas. Habet et illa ars decē q̄stiōes gñales & tā ī his q̄ ī supra dictis principiis cadit qcqd ē, q̄ sūt iste: Vtrū est: qd ē: de quo est: quare est: quantum est: quale est: quando est: vbi est: quō est: & cū quo est. Sufficiēter em q̄rimus p̄ istas regulas de quocūq; nec diuersimode q̄sq̄ quēre potest.

¶ De diuisione huius libri rubrica. I.

Eius autem diuiditur in ens increatū & in ens creatū. Dico autem increatum ipsū deū: creatum vero residuū. s. vniuersum, & ideo prima distinctio erit de Deo: secunda qdem de vniuerso. Primo aut inuestigabimus de deo suas rōes siue pprietates scdm q̄ ipse habet eē & agere intēsu. Et in secunda distinctione inuestigabim⁹ passiones & naturas ipsi⁹ etis creati scdm etiā q̄ habet existētiā

DE PRIMO ENTE. S. DEO.

& agentiã intentam et extẽsam. Et primo cõ principiiis; secũdo cõ regulis artis generalis.

De Prima Distinctione.

Istinctio prima in duas partes est diuisa: in prima inuestigabimus per principia; secũdo per regulas & dicemus in prima de bonitate in abstracto considerata & isto mō de magnitudine & sic de aliis vt inueniamus primum ens. s. deũ quem ingrim⁹ & ei⁹ rões siue pprietates cõ qbus de ipso notitiã habeam⁹ & hoc sic.

C Bonitas est, & quãdã bonitas est propter seipsam & talis bonitas est in suplatiuo gradu eo q nō habet aliud quod sit de suo genere supra se & qa etiã pficit om̃s alias bõitates q̃ r̃ũ nulla est p seipsã: & si talis bonitas nō est suũ oppositum est: & ip̃a priuata oēs alię bonitates sũt imperfectę & quia hoc est impossibile idcirco ipsa sũma bonitas ē: q̃ est rō ipsi entĩ optimo q̃ producat optimũ. aliter ipsa bonitas nō eēt sũma in suplatiuo gradu pmanens.

C Magnitudo est q̃ ppter seipsã ē & nō ppter aliã qd̃ sit de suo gñe: & ista pficit oēs alias & sũt ppter ipsã: & si talis magnitudo nō ē suũ oppositũ est. s. paruitas: q̃ si eēt ppter seipsam faceret q̃ nulla magnitudo eēt ppter seipsã: q̃ nulla eēt perfecta qd̃ est ipossibile: ergo talis magnitudo ē q̃ ē ppria pprietas p̃rio entĩ deo quẽ ingrim⁹ per quã est immẽsus & ipsa est ei rō q̃ pducatur imẽsũ vt de ipsa nō sit ociosus. Ipsa autẽ imenfitas eadem est cõ summa optimitate. vna em̃ de alia vere p̃dicat. Istæ aut̃ rões eedẽ sunt essentialiter cõ ente cui⁹ sũt cõ qb⁹ pduxit ens optimũ maximũ.

C Aeternitas ē & est ppter seipsã & nō ppter aliã supra ipsã existens, q̃ pficit oēs duratiões alias q̃ sũt p istã & nulla alia per se, & si ipsa nō est, oĩa q̃ sũt noua sũt & contigẽtia: & nulla duratio erit permanẽs & perpetua: & oĩa erũt i nō esse & ab ipso nihilo sit quicq̃d est: est ergo illa eternitas quã ingrim⁹ q̃ est rō entĩ eterno q̃ pducatur æternũ ab æterno in æter

DE PRIMO ENTE PER PRINCIPIA

dūm, vt ipsum ens eternū de ipsa nō sit ociosum ipsa existēte eadē cū optimitate & maximitate Itātū q̄ de ipsis p̄dicari p̄t & eoduerfo & tale ens optimū maximū & eternū est. **P**otestas infinita est cū qua ens optimū maximū & eternū esse potest & si nō est ipm ens tale eē nō potest, & quia est, vt probatū est: ergo infinita potestas est, ipsa autē est ratio enti supradicto q̄ pducatur possitū infinitū: vt de ipsa nō sit ociosum. Ipsa autē est idē cū optimitate maximitate æternitate intātum q̄ vna de alia potest p̄dicari.

Quidā intellect⁹ est infinit⁹ q̄ cū suo itelligere ifinito itelligit oīa itelligibilia. & si talis intellect⁹ nō est ens optimū maximū æternū potētissimū & itelligibile ifinite &c. nō est itellectū ratiōe suæ dignitatis & sic est pl⁹ de ignorātia q̄ de sciētia & sic tale ens, s. optimū &c. est in suplatiuo gradu & nō est. qd̄ em̄ nō ē itelligibile i suplatiuo gradu eē nō p̄t vt p̄batū est tale ens esse i suplatiuo gradu: & sic erit cōtradictio manifesta. est igif infinit⁹ intellect⁹: qui est ratio ipsi enti q̄ pducatur itellectū vt de ipso nō sit ociosū ipso existēte eodē cū optimitate maximitate &c. ita q̄ vnū de alio p̄dicabile est.

Quādā voluntas est infinita q̄ cū suo velle ifinito diligit oīa diligibilia: & si talis volūtas nō est ens optimū maximū &c. qd̄ ratiōe suæ dignitatē diligibile est nō diligit & sic nō est in suplatiuo gradu cui⁹ oppositū p̄batū est: & sic sequit cōtradictio, erit ergo volūtas in se & in suo velle infinita cū quo velle est ratio ipi enti q̄ pducatur volitū infinitū: & est eadē cū optimitate maximitate &c. & vnū de alio p̄dicatur.

Virtus ifinita est cū qua optimitas maximitas &c. existūt ifinite virtuosæ: si autē nō est illa existūt vitiosæ in suplatiuo gradu qd̄ est ipossibile. Infinita ergo virt⁹ est necessarie q̄ est ratio ipsi enti q̄ pducatur optimū &c. ifinite virtuose ipsa existēte eadē cū optimitate &c. ita q̄ vnū de alio p̄dicat.

Veritas infinita est quæ ponit in verbo q̄ sit ens optimū maximū &c. si vero nō est sequit q̄ ipsum optimū &c. vere

DE PRIMO ENTE PER PRINCIPIA

nō est, sed pbatū est ipm esse ergo veritas est infinita que est ratio ipsi enti vero infinito vt pducatur ens verū infinitū & eadē est cū bonitate &c. intantū q vnū de alio p̄dicatur.

¶ Gloria infinita est quæ ponit q ens optimū maximū &c. infinite sit gloriosum. & si nō est, ipm ens penose est optimū maximū qd est impossibile, est ergo gloria infinita que est ratio optimo &c. vt pducatur ens gloriosum: & est eadē cū aliis rationibus. Ita q vna de alia p̄dicatur.

¶ Differentia infinita est que ponit q optimās infinite pducatur optimatū distinctū a seipso & sic de maximante &c. & si non est differentia infinita ipsa pductio nō est infinita & distincta & in suplatiuo gradu pmanēs & sic claudicāt optimitas & ceteræ oēs qd est impossibile, est ergo differentia infinita quæ ponit q optimās pducatur optimatū ipsis existentib⁹ distinctis abinuicē: & sic de maximante &c.

¶ Cōcordātia infinita est q ponit q optimās maximās &c. cōcordāt ī vna actiōe infinita eisdē sibi inuicē existētib⁹ & ponit q optimat⁹ maximat⁹ &c. cōcordēt in vna passione infinita existētibus sibi inuicē eisdē. & si nō est ipsa infinita cōcordātia cōuersio optimātis maximātis &c. infinita nō est nec ei⁹ optimū maximū &c. infinitum existere potest: sed quia infinitum est vt probatū est ergo sequitur q infinita cōcordantia est quæ ponit q infinitū cōcordans pducatur infinitū concordatū ipsa eadē existēte cū optimitate & maximitate &c.

¶ Cōtrarietas infinita nō est quia si esset infinita cōcordātia esse nō posset: sed quia est vt pbatū est: ergo infinita cōtrarietas esse nō potest: & sic sequeretur q cōtrarietas finita non potest impedire infinitā cōcordantiā infinitā optimitatē maximatē &c. nec potest esse de gñe entis infiniti qd inquirim⁹.

¶ Prīcipiū infinitū est cū quo ens primitiuū p̄cipiat oīa p̄cipiabilia et si nō est ipm ens primitiuū nō ē p̄cipiū infinitū producens optimatū maximatū &c. qd est impossibile eo q in superlatiuo gradu est producēs, est ergo p̄cipiū infinitū

DE PRIMO ENTE PER REGVLAS

tum cum quo ens infinitum pducit principiatur infinitum.
¶ Medium infinitum est, s. optimare maximare æternare &c.
 sine quo optimas non posset pducere optimum nec maximans
 maximum &c. est ergo medium infinitum cum quo infinites pduxit
 infinitatum per totam entitatem optimitatis. &c.

¶ Finis, s. vltim⁹ infinit⁹ in quo infinites infinitatur & finire
 sunt quietata & per consequens optimans optimatur optima
 re &c. & si non est in primo ente nulla quies est quod est impossibile.
 ergo est finis infinitus in quo primum ens cum suis rationibus
 est quietatum & propter se agens.

¶ Maioritas infinita est cum minoritate non relata naturaliter cum
 primo ens consistit in suplatiuo gradu qui ad suam optimitatem
 maximitatem &c. in quo gradu non posset existere si ipsa maiorita
 te quod posset esse maior⁹, est ergo maioritas infinita que potest quod primum
 ens sit maior⁹ quam aliquid aliud esse existendo & agendo: & est quodammodo equalitas
 infinita que ponit quod rationes primi entis sunt equaliter eundo & agendo.
 sine equalitate infinita non possent esse æquales eo quod quilibet est infinita
 essendo & agendo que equalitas ponit quod nulla equalitas sit in primo
 ente, ipsa enim est infinita & non compatitur secundum inæqualitatem.

¶ Nulla minoritas est infinita, ratio huius est quod maioritas est infinita que est
 eius oppositum & sic patet quod minoritas nullo modo potest competere primo enti.

¶ Venari sum⁹ primum ens & ipsum inuenim⁹: & habem⁹ eius no
 titiam per suas rationes: per ea autem que dixim⁹ vnusquisque bene intuetur ad
 quodlibet questionem de deo respondere potest ut patebit in secunda parte vbi
 per predicta aliquas questiones soluemus & sic etiam alia solui possunt.

¶ De secunda parte que est de primo ente per regulas & primo per vtrum.

Variis vtrum sit primum ens & vtrum sit vnus,
 trinum, & simplex, vnus & necessarium & sim
 pliciter infinitum, perfectum, & vtrum sit immu
 tabile & vtrum sit corpus siue potentia in cor
 pore. Istas decem questiones facimus ut de ipso
 notitia habeam⁹: & primo de prima dicemus.

¶ Quod sit primum ens patet per hoc quod dixim⁹, scilicet bonitatis &c., scilicet, ma
 gnitudo, &c. quoniam si est bonitas propter se que facit omnes bonitates est esse primum

DE PRIMO ENTE PER REGVLAS.

¶ Q sit vnum & nō plures: patet p hoc q̄ est de bōitate ī sū perlatiuo gradu & sic de magnitudīe &c. qm̄ si optimās p̄duxit optimatū & maximās maximatū eternās eternatū &c. & optimitas maximitas &c. sunt idē necessario sequitur q̄ sit vnus actus tm̄modo optim⁹ immensus eternus &c. qui necessitat q̄ sit vnum ens tm̄modo & non plura.

¶ Q ipm̄ ens sit trinum patet per hoc qd̄ in prima pte dictū est qm̄ optimās, maximās, eternans, &c. necessitat vnū suppositum optimatū maximatum eternatum &c. necessitat etiam vnū suppositum optimare maximare, &c. & ista tria correlatiua siue supposita constituunt vnam essentiā & naturam, qd̄ est primum ens.

¶ Q primū ens sit simplex patet p hoc q̄ cōpositio nō pōt existere in subiecto aliquo sicut optimās maximās eternās &c. optimatū maximatū eternatū &c. optimare maximare eternare, &c. qm̄ cōpositio nō fit nisi ex plurib⁹ diuersis essentiis cū quantitate existentib⁹ & cū tempore.

¶ Q ens primū sit vnū oñdīf p hoc qd̄ dictū est ī pagrapho intellectus & voluntatis qui in subiecto existere non pōt nisi sit vnum illud subiectum.

¶ Q ēs primū sit necessariū: pbat p hoc qd̄ ī p̄ia pte dictū est, qm̄ vbicūq̄ est optimare maximare & eternare est necessitare in tm̄ q̄ aliter nō se possēt habere.

¶ Q primū ens sit simpliciter īfinitū ostēdit ī hoc q̄ optimitas maximitas eternitas &c. vna de aliā p̄dicari pōt q̄ p̄dicatio eēt discōtinuata nisi primū ens esset simpliciter infinitum.

¶ Q primū ēs sit p̄fectū oñdīf ī hoc qd̄ ī p̄ia pte dictū ē qm̄ subiectū ī quo ē optimitas maximitas eternitas &c. nullam imperfectionem potest pati.

¶ Q primū ēs sit īmutabile patet p hoc q̄ ī subiecto ī quo ē optiare maximare eternare &c. nulla nouitas pōt repiri.

¶ Q aut primū ens nō sit corp⁹ nec potētia ī corpe oñdīf p hoc q̄ oē corp⁹ ē substātia q̄ta q̄lis & sic de alijs qd̄ ē cōpositū ex ip̄is & tale subiectū nō pōt pati optiare maximare eter-

DE PRIMO ENTE PER REGVLAS.

nare &c. & tale ens nō hēt potētiā ad pducēdū optiatū maximatum aeternatum. &c.

De quid est.

Querit qd ē primū ens? Respondēdum ē qd ē ens ī quo suę rariōes de seipīs inuicē & de ipō cōuertibiliter p̄dicāt vtrp̄ta qñ dī optimitas ē maxīitas eternitas & sic de alijs & ecōuerso. Alio autē mō diffiniri pōt sic: primū ēs ē primitiua etiā essentia substātia necessitas. nā qd extra se nihil est indiāgēs & ē tm̄ ppter suā agētiā ītrifecā q̄tū ppter suā existētiā & est vnitas & vnitiuū ab omni accidēte leparū.

Querit qd hēt primū ēs ī seipō sibi coessētiāle & naturale? Respōdendū ē qd hēt sua primitiā vera & necessaria correlatiua cū qb⁹ est id qd est & cū qb⁹ habet ita primitiua verā & necessariā agētiā sicut exñtiā vt patet p suā optimitatē &c. hñs in se ipā optimās optimatū optiare.

Querit qd est primū ens ī alio? Respōdēdū ē qd ista peritio cōpetit natālī q̄rit de mobili, & sic respōdēdū qd primū ens est in vniuerso agēs ipm̄ deducēdo de nō esse ī eē: causans gubernās ordinās ipans dñans bñficās cōdēnās & huiusmodi.

Querit qd hēt primū ens in ente sc̄dario. s. ī vniuerso? Respōdendū ē qd hēt ī ipō dominū sicut causa ī suo effectū. habet ēt seruitiū: hēt laudes, honores, hēt ēt qd est obiectatū ītelligēdo diligēdo recolendo. habet etiā actus extrinsecos iūdicando miserando & huiusmodi.

De quo est.

Queritur de quo est primum ens & dico qd est de seipso eo qd nullum ens est sibi p̄xiacēs & hoc patet p̄ p̄cipia supra dicta p̄ quā notādū est qd ipm̄ ē ī superlatiuo gradu exñs.

Vlterius respōdēdū est qd est de suis p̄prietatib⁹ & rōib⁹ in prima pte tactis & hoc ē formaliter ab omī materia remotū quoniam ens primū quo ad suam bonitatē magnitudinem &c. non potest pati materiā cum sit forma simplex ab omni materia denudata.

De quare est.

DEPRIMO ENTE PER REGVLAS.

Quærit: primū ens quare est! Respondēdū est q̄ est p̄pter hoc q̄a est ens primū bonum & necessariū non ab aliquo de-
pēdens.

Vterius est p̄ se qm̄ ē p̄ suū intrinsecū agere vt in prima p̄-
te tractatum est.

De quantitate.

Quæritur primū ens quantū est! Respondēdū ē q̄ ipsum nō est q̄tū quo ad q̄titatē p̄ctualē eo q̄ simpliciter immēsū & eternū ē. Bñ tñ dici pōt q̄ est trinū vt p̄ sua correlatiua dī-
stīcta patet etiā p̄ suas rōes q̄ sūt nūerales p̄ se exñtes hñtes
actus proprios.

De qualitate.

Quærit primū ens quale est! Respondēdū est duobus mo-
dis, vno mō quo ad metaphysicū alio mō quo ad naturalem,
qm̄ metaphysic⁹ cōsiderat ipsū quo ad suā p̄priā bonitatē
propter quā est bon⁹; quo ad suā magnitudinē p̄pter quā est
magnus. Et naturalis considerat quo ad mobile siue quo ad
actū extrinsecū. Dico igitur ipsū esse bonū quia creat bonas
creaturas: magnū q̄a creat magnas creaturas &c.

De q̄n.

Quæritur primū ens quādo fuit. Vterius quæritur vtrū
nunc fuit in ipso primo ente ab eterno in potentia an in actu
Respōdēdū est q̄ semper fuit est & erit: eo q̄ est ens æternū
aliter non esset ita primitiuum' per entitatē sicut est sim-
pliciter primitiuū per bonitatem.

Vterius dico q̄ nūc vt tps non fuit in potētia in p̄rio en-
te qm̄ primum sic p̄cedit nunc p̄ suā eternitatem sicut præ-
cedit q̄titatē per suam immēsitatē: & mobile per immo-
bilitatem & huiusmodi.

Adhuc autem dico q̄ nunc tēpus ab eterno non fuit actu
quoniam primū ens sicut p̄cedit temp⁹ p̄ suā æternitatem
sic p̄cedit suam successionem per æternitatem: aliter immo-
bile nō p̄cederet mobile quod est impossibile. fuit ergo Nūc
quando creatum fuit.

De vbi.

Quæritur primum ens vbi est! Respondendum est q̄ vbi
non est de genere primi entis cum locus sit cā in q̄ ens secun-

DE SECVNDO ENTE.

daritū est locatum in ipso loco existente vna parte vniuersi
creata quando alia partes creatæ fuerunt & in ipso loco col
locate, & sic dico q̄ primū ens p̄cedit sic vbi per suā imensita
tem sicut tempus p̄ suā æternitatem. Veruntamen dici pos
test; quod est in loco tanq̄ agens suum effectum producens
etiā est vbiq̄ quia ens infinitum est.

¶ De quomodo.

¶ Quærit primū ens quomodo est? Respondendum est duo
bus modis primo quo ad metaphysicū qui cōsiderat ipsum
quo ad suum modum intrinsecum existendo & agendo vt
in prima parte signatum est: secūdo aut̄ modo quo ad natu
ralem q̄ considerat ipsum quo ad mobile siue quo ad actum
extrinsecū, in quo mobili rationes illius habent modū cum
actibus extrinsecis mouēdo causando gubernando. &c.

¶ De cum quo.

¶ Quæritur cū quo est primū ens? Respondendum est duo
bus modis sicut supra dictum est: quoniam est cum seipso &
cum suis actibus intrinsecis secundum q̄ metaphysicus cō
siderare potest. Secundus modus est secūdū naturalē qui ip
sum cōsiderat ī q̄tum est prima causa causans omnia mobili
lia cum suis rationibus & earum actibus.

¶ Diximus de primo ente deducto per primam partem & se
cundam & per ea quæ dicta sunt de ipso potest metaphysi
cus habere notitiā de eius essentia existentia & intrinseca
agētia; & naturalis potest habere notitiā q̄m ipm̄ primum
ens se habet ad mobilia & per quem modū secundariū ens
potest recipere passiones a primo ente. Et hoc primum ens
inquisitum deum benedictum vocamus.

¶ De secundo ente.

Secūdū ēs dicim⁹ totū vniuersū creatū, & dī scdm̄
q̄ depēdet a priō, & scdm̄ q̄ de priō determinauit
m⁹ intēdim⁹ venari scdm̄ cū sit similitudo eius si
cut causa bona quę causat suū effectū p̄pter se taliter vt per
ipsum sint cognitæ sua bonitas magnitudo &c.

DE ANGELO.

Contendimus autē tractare secundū ens diuidēdo ipsum in octo partes videlicet angelicū, cæleste, humanū; & in ens quod est imaginatio & quod est sensitua, vegetatiua, elementatiua & quod est instrumentatiua. Et quodlibet istorū suo modo tractare intendimus per principia & regulas artis generalis.

CMetaphysicus considerat ens inquātum ens; & naturalis cōsiderat mobilia quæ ab ipso ente in agendo & mouēdo sequuntur, & ad istas duas cōsideratiōes reducitur maxie quicquid est: cū quicquid est sit existēdo vlt agēdo; & quia vnū cognoscit per aliud. Alio modo in isto secūdo ente intendimus descendere ad mobilia,

CDe ente angelico.

Angelus est ens per se existēs eo quod substantia est quodlibet suorum principiorū innatorū, etiā est per se existēs sicut sua substantialis bonitas magnitudo & c. excepta cōtrarietate quā nō includit quia iam eēt corruptibilis.

CAngelus est bonus per suā bonitatē, magnus per suā magnitudinē, ipse autem est cōpositus ex suis principiis innatis differētibilibus, vnū enim de aliis predicari non potest quia si sic plura essent prima entia quod est impossibile.

CIn angelo sua bonitas est magna per magnitudinē; durabilis per durationē; & e cōuerso, sic autē est de aliis principiis ideo necessario sequitur in ipso esse quod sit accidēs ortū habēs e substantiali, quā bonitatis quæ est magna per magnitudinē eius magnitudo est quanta; & magnitudo quæ est magna quæ est bona per bonitatē eius & bonitas est quanta & sic de aliis principiis.

CEt sicut dictū est de quāritate ita dici potest de aliis predicamentis accidētium & sic patet per quē modū angelus in sua cōpositione substantiā includit & accidēs.

CAngelus est ens insensibile & imaginabile; quā est spūs nō cōiunctus, est em̄ per se id quod est nō vt cū quodā alio sit terrenū sicut est aīa hoīs vt sit homo, & sic sequitur quod sua substantia nō sit extēsa quia si sic iam esset obiectū imaginationis.

Angelus est ens immobile, dico eū immobile cū sit incorruptibilis

DE ANGELO PER REGVLAS DEDVCTO.

nec se mobilis ē localiter, q̄a si sic regreret mediū & eēt obiectum imaginatiōis, nūc aūt hīc nūc alibi non facit mediū, non em̄ habet pres anteriores & posteriores nec est lineatus.

¶ Angelus non crescit nec decrescit, q̄a si sic, esset in motu, nec influit nec recipit subiectiue, & sic appet q̄ angelus ē entū inimaginabilium & insensibilium; qm̄ angel⁹ est creat⁹ per primum ens & non ppter se. oīa ei⁹ principia innata ad tres potērias ordinātur q̄ sunt intellect⁹ voluntas & mēoria idcirco sua bonitas est ei rō q̄ habeat bonū intelligere amare & recolere erga suū obiectū; & magnitudo est rō q̄ habeat magnū intelligere amare & recolere erga primū; & sic de aliis. Ratio huius est q̄a primū dignū est vt sit itellectū cum bono magno & sic de aliis intelligere amare & recolere; & in hoc cōsistit tota ei⁹ similitudo.

¶ Angel⁹ beat⁹ q̄cqd̄ intelligit intelligit in primo ente qd̄ est eius obiectum & p hoc intelligit seipm̄ & nō sicut intellect⁹ hūan⁹ q̄ acqrit species peregrinas a potentia inferiori & sic intelligit seipm̄. Et sicut dictum est de itellectu angelico ita potest dici de volūtate & memoria.

¶ Angelus p ea q̄ cōsiderat in prīo obiecto cōsiderat in alio angelo, & sic tales intellectiōnes volitiōnes mēoratiōnes sūt locutiōnes spirituales angelorū. Multa qd̄ alia de angelis dici possent; sed per ea q̄ dicta sūt bene intuēti parere possūt & satis sufficienter haberi ea q̄ de principiis innatis angelorum sunt dicenda.

¶ De angelo per regulas deducto.

¶ **M**trum sint angeli! Dico q̄ sic. aliter ens in cōi pate-
rerur vacuū. qm̄ decem sunt entia cōstituentia vni-
uersū nec plura nec pauciora. s. de⁹, angel⁹, celū, hō
imaginatio, sēlitiua; vegetatiua; elemētatiua, op⁹ naturale,
& artificium. Ex istis decem totum ens plenarie est perfe-
ctum. Si autem plus esset eēt supfluum si autē minus vacuū
esset. Sūt ergo angeli vt in ente in communi nō sit vacuum

DE ANGELO PER REGVLAS!

CVtrum angeli sint æterni! dico q̄ nō: Ratio huius est quia æternitas dei sic præcedit tēpus ab æterno sicut diuina bonitas cum infinitate præcedit bonitatē finitā & immēsitās dei omnem quātitatem.

CVaritur utrū angelus sit corpus! Respondēdum est q̄ non vt patet per ea quæ dicta sunt in prima quæstiōe videlicet q̄ sint entia spiritalia non conuincta.

CVtrum angelus sit cōpositus? dico q̄ sic, vt patet in prima parte. cōponitur enim ex suis principiis innatis.

CVtrum angelus habet materiam! Respondēdū est q̄ habet materiam spiritalē ex principiis innatis bilibus constituta in qua materia angelus beatus recipit beatitudinē & malus pœnam.

CVtrum angelus habeat quantitātē! dico q̄ sic de quātitate nō extensa sed intēsa cū qua est terminatus & finitus.

CVtrum angelus habeat vitā! Respōdēdum est q̄ sic, aliter non esset deus per ipsum obiectabilis.

CVtrum angelus sit corruptibilis! dico q̄ nō eo q̄ est spiritus ingenitus.

CVtrū vnus angelus possit creare aliū! dico q̄ nō, q̄a nimis esset filius deo & haberet posse in nō ente ex quo est deductus.

CVtrū deus possit perpetuare angelū cū sit creatus! Respōdēdum est q̄ sic, qm̄ qui potuit eum deducere de nō esse in esse, potest eum perpetuare.

CVaritur qd̄ est angelus! dico q̄ est spiritus creatus non conuinctus.

CVaritur quid̄ habet angelus in se sibi coessentialē! dico q̄ sua correlatiua innata, per vnū vero correlatiuorū est actiuus per alterū vero passiuus & per alterū conuinctiuus & hoc significatum per sua principia innata quæ sine correlatis non possent cōstituere ens angelicum.

CVaritur quid̄ est angelus in alio! dico q̄ in obiecto est bonus magnus obiectando & est in inferioribus agens p̄ accidēs.

DE ANGELO PER REGVLAS.

Quæritur quid habet angelus in alio! dico q̄ in deo habet beatitudinem & habet in istis inferiorib⁹ potestatem secundū q̄ a deo est limitatus.

Quæritur de quo est angelus! Respondendū est q̄ in quārum est creatus nō est de aliquo sibi materialiter præiacenti & est de suis principiis innatis vt sit ens tale quale est.

Et si quæritur cuius est! Respondendū est q̄ est dei.

Quæritur angelus quare est! & dico q̄ est formaliter quia est ex principiis innatis cōstitutus; & finaliter est vt deū intelligat diligat & recolat & hæc principaliter. Secundario autem vt sit beatus.

Quæritur angelus quātus est! Respōdēdū est q̄ angel⁹ est cōtinuus quia ex suis principiis cōtinue est cōstitut⁹ indiuisus. habet autē quātitatē discretā quia vnū principium differt ab alio & etiā sua correlatiua habet quātitatē discretam.

Quæritur qualis est angel⁹! Respōdēdū est q̄ talis quales sunt sue pprietates q̄ non sunt p̄dicamētales quia sunt sua principia innata; & etiā talis qualis dicit per suas pprietates p̄dicamētales videlicet bonus p̄ bonitatem moralem.

Quæritur de angelo quādo fuit! Respondendū est q̄ tunc quando fuit creatus id qd̄ est. & est in successiōe per accidēs eo q̄ multorū annorum est per accidēs & in vno loco est in vno tēpore alibi vero in alio tempore.

Quærit angel⁹ vbi est! Respōdēdū est q̄ est in seipso & in suis principiis innatis ex qb⁹ cōstitut⁹ est & est in loco p̄ accidēs q̄ nō ē de sua eēntia et est in ipso loco nō collocās nec collocat⁹.

Quærit angel⁹ quō est! Respōdēdū est q̄ est p̄ illū modū p̄ quē habet sua principia innata sibi inuicē in cōponēdo ipsum.

Quærit angel⁹ cū quo est! Respōdēdū est q̄ est cū suis principiis innatis et cū suis correlatiuis sine qb⁹ esse nō potest et ē cū sua causa q̄ ipm̄ creauit et gubernat. Dixim⁹ de ente angelico et per id quod dictū est potest metaphisicus facere scientiā et naturalis pōt cognoscere ei⁹ naturā et opationē.

DE PRIMO ENTE. S. DEO.

¶ De cælo per principia deducto.

Aelum est ens per se existens. Patet autē hoc p̄ eius principia innata; hæc em̄ per se existunt: scilicet eius subst̄rialis bonitas magnitudo duratio &c. & sicut per se est sic habet etiā motū vt per sua p̄icipia habeat naturā & motū & per motum se habeat ad finē: videlicet ad mobilia ista.

¶ Principiorū cæli vnūquodq̄ differt ab alio: qm̄ si principia innata angelorū & principia cæli multo magis. Principia cæli inuicē cōponūt tertiū / sicut bonitas quæ bonificādo facit magnitudinē durationem &c. & magnitudo magnificādo bonitatē durationem &c. & sic cōueniunt inter se in tertio ex iis cōstituto: qm̄ bonitas bōificat magnitudinē & magnitudo magnificat bonitatē. Oriuntur accidentia p̄icipiabilia quæ intrāt cōpositionē & cū istis principiis cōponūt vnū tertium: & sic est in ipso cælo: qm̄ bonitas est magna p̄ accidens & magnitudo bona est p̄ accidēs: & sic de aliis excepta cōtrarietate quæ nō intrat illā cōpositionē. sic em̄ esset cōtrahibile. Verūtāmē cum diuersitate motuū cōtra cōtrarietates in istis inferiorib⁹: sicut grādines p̄ frigidū & siccū & rorē per calidū & humidū & fulgur p̄ calidū & siccum.

¶ Principia cæli sunt causæ qualitatū elemētorū. per motū, sicut bonitas cæli quæ mouet bonitates inferiores per calidū aut p̄ frigidū p̄ humidū aut per siccū secundū q̄ & cōstellatio. Et sic de magnitudine quæ p̄ motum causat magnitudinem, caliditatē & sic de aliis: qm̄ cælum est primū mobile causat masculinitates, foemineitates, neutralitates, diurnitates, nocturnitates, & huiusmodi vt p̄cedat suo motu primitiuo ista generabilia.

¶ Multa alia dici possent de p̄icipiis cæli sufficiūt autē hæc qm̄ quæ dici possent implicantur in his.

¶ Quæritur vtrū cælū sit æternū! Respōdendū est q̄ nō. ra

DE CAELO PER PRINCIPIA

ratio huius est quia diuina aeternitas sic praecedit tempus in corpore sustentatur sicut in substantia spirituali: ut in capitulo de angelo dictum est.

¶ Vtrum caelum sit corruptibile? Respondendum est quod non: ut patet: quia sua principia innata sunt incorruptibilia, non enim sunt cum contrarietate conuincta.

¶ Cum caelum sit nouum vtrum perpetuabile? Respondendum quod sic, si diuina voluntas vult cum sit idem cum diuina potestate quae potest omnia.

¶ Vtrum caelum habeat naturam? Respondendum est quod sic aliter substantia eius non esset mobilis nec sua principia innata haberent actionem nec passionem intraneam.

¶ Vtrum caelum sit in continuo motu? Dico quod sic, aliter non esset primitiuum in motu.

¶ Vtrum octaua sphaera possit mutare totum locum? Respondendum est quod non, quia non habet naturam grauem nec leuem.

¶ Vtrum caelum possit diuidi. Respondendum est quod non, quia sic generaret nouum locum & vacuum & corrumpere motum continuus.

¶ Vtrum caelum sit corpus sphericum? Respondendum est quod non, quia concavum est ubi sunt elementa quae elementa componunt cum ipso caelo vnum contiguum sphericum.

¶ Vtrum caelum suscipiat aliquid extrinsecum ad eius sustentationem sicut aether recipit? dico quod non, eo quod sua principia innata sunt incorruptibilia.

¶ Vtrum caelum sit actum anima motiua? dico quod sic quia si non haberet animam motiuam non moueret naturaliter ista inferiora nec se ipsum & sic non esset primum mobile, nec sua principia innata haberent naturam per se, quod est impossibile.

¶ Quaritur quid est caelum? Respondendum est quod caelum est primum mobile, caelum est corpus magis magnum omnia alia corpora continens & omnia alia mobilia mouens, in maiori motu existens.

¶ Queritur quid habet caelum in se ipso? Respondendum est quod habet sua correlatiua innata celestiatiuum, celestabile: & celestiare. Ex suis principii innata constituta bonificatiuum bonificabi, & bonificare. magnificatiuum: magnificabile & magnificare & sic de aliis. Et quia omnia ista appetunt agere per motum: & vnum principium circulare est in alio

DE CAELO PER REGULAS.

cōsequē aīa motiua, circularis, caelestiatīua ex q̄ cælū ē aīatū.
Quærit quid ē cælū in alio? Respondendū est q̄ est primū
mouens corporeū qđ mouet oīa elementa & elementata.

Quærit qđ hēt cælū ī alio? Rñdēdū est q̄ hēt ī elemēt[] & ele
mēt[] virtutē & actionē sicut aries q̄ est de cōplexiōe ignis
effectiue & ē diurn⁹ masculin⁹ mobilis & ei⁹ planeta ē Mars
Saturn⁹ autē est de cōplexiōe terre mal⁹, plūbe⁹ cui⁹ dies est
dies sabbati: & ideo qñ aliqd īferi⁹ est cōstellatū p̄ Arietē &
Saturnū ei⁹ fortūa stat ī die & ī reb⁹ siccis, mobilib⁹ & ī ma
culinitatib⁹ & aureis & ī reb⁹ calidis ei⁹ īfortuniū stat p̄ fri
gidū nocturnū, plūbeū, & maxie ī die sabbati fm̄ astrologos.

Quærit cælū de quo est? Rñdēdū est q̄ ē creatū ex nihilo
& sic de seipso est etiam de suis principiis innatis & est sub
solo deo cū sit per se mobile vt probatum est.

Quærit cælū q̄re ē? Rñ, est q̄ foīalit p̄ seipz eo q̄ ē ex suis prī
cipis īnatis, ē autē finalr vt oīa ista sint mobilia ab ip̄o p̄ ip̄m.

Quæritur cælū q̄tum est? Respōdendū est q̄ est tantū q̄tū
est sua substāria quāta p̄ cōtinuā quāritatē, discretiua autē
est numer⁹ octonari⁹ vtputa octaua sphaera & septē planete.

Quærit cælū q̄le est? Rñ, est bonū magnū & c. & hoc natālē
q̄ autē causat bonos & magnos & cetas mobi. ē bonū p̄ accūs

Quærit cælū qñ fuit? Rñdēdū est q̄ fuit tūc qñ cū suo nūc
creatū fuit in quo est modo in quo etiā est successiue creādo
momēta horas dies ānos & oīa q̄ in motu habēt eē & agere.

Quæritur cælum vbi est? Respōdendū est q̄ est in suo loco
cū quo & in quo fuit creatū & est effectiue ī istis mobilibus.

Quæritur cælū quomodo est? Respondēdū est q̄ p̄ illū mo
dum quem habent eius principia innata in cōponēdo ip̄m.

Quærit cælū cū quo est & cū quo agit in īferiorib⁹? Respō
dendū est q̄ est cū sua causa prima & cū suis principiis īnatis
& cum istis mediāte motu agit & mouet ista īferiora.

Diximus de cęlo & per ea quæ diximus potest metaphysi
cus cognoscere suum ens: & naturalis quæ eius sunt.

De homine per principia deducto.

DE HOMINE PER PRINCIPIA

Hominis indiuiduū ē p se existēs, & dī q̄ ē p se existēs eo q̄ ei⁹ p̄cipia īnata sunt substātiauis bōitas, magnitudo &c. Quē p se existūt ī hoīe sūt duplicia p̄cipia īnata; alia quo ad aīam & alia q̄ ad corp⁹; quo ad corp⁹ aut sūt q̄druplicia, q̄dā q̄ ad elemētariuā, q̄dā q̄ ad vegetatiuā, q̄dā q̄ ad sensitiuā & q̄dā quo ad imaginariuā. Et ex ordinata istorū cōpositiōe ad receptionē aīæ & aīa ī his recepta fit hō q̄ ē indiuiduū. In hoīe q̄libet istorū p̄cipiorū īnatorū hēt sua correlatiua, sicut bōitas aīæ hēt bōificatiuū bonificabile & bōificare & bōitas imaginatiōis hēt bonificatiuū bonificabile & bōificare & sic de aliis; bōificatiuū aut aīæ cū bonificatiuo imaginatiōis &c. cōstituit formā hoīs & p cōpositionē earū cōstituit materiā hoīs vt bonificare aīæ cū bonificare imaginatiōis & sic de aliis q̄ sunt naturæ cōiūctiue cōstituit tertiū correlatiuū, q̄ ē natura cōiūctiua p quā naturā foīa & matia sūt cōiūctæ; & illa cōiūctio durat rādiū q̄diū hūidū radicale restaurari pōt p hūidū nutrimentale & q̄a ī tali cōpositiōe est cōtrarietas elementorū; corrūpit em̄ hūmidū nutrimentale; & p cōsequēs radicale eo q̄ nō est qui recipiat beneficiū ab extra per cibum & potū, sicut flāma ī lampade quæ corrūpitur deficiente oleo.

Cū p̄dicta cōpositiō intrāt accidētia; scz q̄titas q̄litas &c. p̄pria cui⁹ potē, & īnata; & sic seq̄ corp⁹ cōstitutū ex s̄ba & accēte

Chō sic cōposit⁹ hēt aīam rōalē p foīa & alię potē, drūt materia, aīa aut rōali adueniēte eē hūanū & viuere cētis cōfert ita q̄ cētæ potē, agūt ī virtute ipsi⁹ q̄ pri⁹ dī erāt ī embryos ne nō agebāt tanq̄ potētia hoīs q̄a prius nō erat homo.

Chō q̄n agit cū potētis suis actiuādo, s. ītelligit p ītlectū & eodē mō p imaginatiuā imaginat & sentit p sēitiuā sēitiē tē viuere agētē; aliter pderet actio correlatiuorū īnatorū q̄d est īpossibile; & p̄t ītelligi de passiōe sicut de actiōe dictū est.

Chō q̄nq̄ agit ītlectū extra sēitiuū imaginatiuū vtputa q̄n ītelligit substātiā sep̄atas & entia abstracta; & illa actio vocat ītlectio, q̄nq̄ ītelligit p īmaginationē; vtputa q̄n ītelligit obiectū imaginatū, & illā actiōē voco cogitationē

DE HOMINE PER REGVLAS

cū q̄ est inferi⁹ respectu intellectiōis. Alio mō agit q̄ sine ima-
giatiōe p̄ sēsū agit: vtputa: q̄ actualit̄ videt̄ intellect⁹ aliqd̄ i-
telligere illd̄ pōt sine opatiōe imaginatiōis & talē intellecti-
onē voco sensualē & ē inferior q̄ cogitatio hui⁹ rō ē q̄a imagi-
natio cū sit p̄pinq̄ior intellectui altior est pars.

¶ De homine per regulas deducto.

Vtrū intellect⁹ sit cōiūct⁹ sc̄dm eē cū corpe hūano: ita
q̄ sit forma sua dās ei eē substāriale: dico q̄ sic vt pa-
tet p̄ primā q̄stionē q̄ de āgelo dicta ē q̄a si nō vni-
uersū pateret vacuū & eēt magis p̄fectū p̄ brutū q̄ p̄ hoīem
& etiā p̄ plātā.

¶ Vtrū hō sit sēsibilis: Respondendū ē q̄ nō simpliciter: sc̄dm
quid aūt sic: qm̄ aīa rationalis non est obiectum sensus.

¶ Vtrum homo sit mortalis: Dico q̄ non simpliciter: quo-
niam anima rationalis non moritur.

¶ Vtrum corpus humanum acquirat meritum: Dico q̄ sic
eo q̄ hō iustus cū oībus p̄dicamentali⁹ p̄tib⁹ seruit̄ deo.

¶ Vtrū corruptis oīb⁹ idiuūdis hoīs remāeret spēs hūana
Dico q̄ remāeret id qd̄ erat cōe ip̄is: & appetit⁹ nature sicut
in potētia priē materie & si nō remaneret spēs sed appetit⁹
tus ad ipsam.

¶ Vtrū hō ḡnet hominē: Dico q̄ nō simpliciter: sc̄dm suas
partes oēs qm̄ anima rationalis non est generabilis.

¶ Vtrum hūanitas sit ens p̄ se exn̄s: Dico q̄ sic naturaliter
sed non respectu finis quoniam a deo dependet.

¶ Vtrū hō posset iudicare p̄ sēsū posito q̄ sēs⁹ n̄ eēt agēs: Re-
spōdēdū est q̄ nō, vt patet qm̄ p̄ sensum sentit.

¶ Vtrū hō posset imaginari posito q̄ imagiatio nō eēt acti-
ua: Dico q̄ nō, eo q̄ non h̄ret cū quo esset acti⁹ ītelligēdo
imaginabilia.

¶ Vtrū hō moueat ab obiecto vel moueat se cū obiecto: Re-
spōdēdū q̄ moueat se cū obiecto. Excludo t̄n̄ primū: s̄ ī nat̄ali
obiectū nihil ponit nisi dispositionē cū qua agēs agit p̄pter
finaliter obiectū ageret p̄ finē & nō potētia qd̄ ē impossibile.

¶ Querit̄ qd̄ est hō: R̄ndēdū q̄ est ens cui p̄priū bonificare

DE HOMINE PER REGULAS.

& ens quod mediante sensu intelligit ens magis compositum & est ens per quod omnia alia corporalia deo seruiunt & ei inter omnia alia corporalia magis seruiunt inter corpora & est ens politicum & huiusmodi.

Quæritur quid habet homo in se sibi coessentiali? Respondendum est quod suam formam per quam est homo.

Etiam quæritur quid est homo in alio? Respondendum est quod in iustitia iustus & in cappa cappatus.

Etiam quæritur quid habet homo in alio? habet in scientia meritum & in ligno arcam in potentia & habet in iniuria culpam.

Quæritur de quo est homo? Respondendum est quod de suis principiiis inatis.

Quæritur quare est homo? Respondendum est quod formaliter ex sua forma & materia est constitutus & finaliter ut deum recordetur, intelligat, diligat, & ut uniuersum non sit vacuus & ut sint scientie & ut mediante ipso omnia alia corporalia eidem seruiant deo seruiant.

Quæritur de quantitate hominis? Respondendum est discretiue quod est tot quot ei? Individua sunt & est continue in hoc individuo & in illo.

Quæritur homo qualis est? Respondendum est quod homo qualis est per propriam qualitatem ut puta risibilis, per appropriatam autem qualitatem ut puta per iustitiam est iustus.

Quæritur homo quando fuit? Respondendum est quod tunc quando creatur fuit et fuit hic homo postea alius ut filius post patrem.

Quæritur homo ubi est? Respondendum est dupliciter sicut est ubi intrinsece & extrinsece aliud, & est in suo ubi intrinsece sicut etiam est in sua quantitate qualitate &c. & extrinsece est hic vel illic.

Quæritur homo quomodo est? Respondendum est quod per illum modum per quem constitutus est, ut patet in supradictis.

Quæritur homo quomodo intelligit? Respondendum est quod mouendo suum intellectum ad agendum ad intelligendum intelligibile peregrinum reponendo ipsum in suo intelligibili intrinseco.

Quæritur quomodo sentit homo? Respondendum est quod in mouendo suam potentiam sensitivam actiuam ad sentiendum ut puta potentiam visiuam ad videndum coloratum.

Quæritur quomodo homo mouet seipsum? Respondendum est quod reducendo actionem quam habet in potentia ad actum per quam

DE IMAGINATIONE PER PRINCIPIA:

mouet seipsum vt patet quādo in eundo mouet se pedibus
Etiam mouet se cum naue mouente &c.

Queritur cū quo est homo? Respondendū est q̄ est cū suis
principiis innatis ex quibus componitur.

Quarit cū quo homo intelligit & sentit? Respondendū est
q̄ suo intellectu intelligēte & suo sensu sentiente.

De Imaginatione per principia deducta.

Imaginatio est ens per se existens, & est per
se existēs quia q̄libet suorum p̄ncipiorum
imaginatiuorum p̄ se existentium habet.

Imaginatio est bona, deseruit em̄ nobis
ad iudicādū de sensibilib⁹ in eorū absentia
Etiā bona est vt p̄ ipsam intellect⁹ faciat sci-
entiā quā sine ipsa nullaten⁹ facere posset.

Imaginatio est magna: vt patet, q̄a sup̄ sensus exteriores ī
eorum absentia sensibiliū potens est imaginari.

Imaginatio est durabilis q̄a actū suū diu cōtinuare p̄t &
p̄ ipsam spēs diuturne ī memoria reseruans: & sicut mediāte
ipsa intelligim⁹ sic & habem⁹ memorię operationē. Ipsa autē
deficiente de sensibilibus memoriā non habemus.

Imaginatio est valde potēs q̄m̄aīa p̄ ipsa; excitat ad coitū
atq; calefacit se totū & p̄ ipsam gaudet & tristatur.

Imaginatio habet p̄optum instinctum quo vocatur est
matia siue perceptiua.

Imaginatiua habet appetitū cōcupiscibile & electiuum.

Imaginatio hēt virtutē qua mouet potē. inferiores & spēs
ab ipsis abstrahit: & p̄ virtutē imagina. intellect⁹ eas recipit.

Imaginatiua est potētia vera qua agēs veras species facit,
verū tamen sensu infecto simpliciter representante falsas spe-
cies facit. Iudicat enim imaginatio febricitantis dulcia esse
se amara & mel esse zucaram.

Imaginatio causat delectatiōes & causat tristitias quādo
est impedita ad habendum delectationes.

Imaginatio est differēs. res em̄ differētes obiectat.

DE IMAGINATIONE PER REGVLAS

Imagi. hēt cōcordatiā p quā plura vna obiectiōe cōuertit.

Imaginatiua ē deducta successiue de elemētatiua rōne cuius p accidēs ē corruptibilis. qā elemēta cōrrarietate hnt. & ob qd aliq̄tēs ē puerla qā pparat ad falsas opiniōes habēdas & indebite inimicitias: & qd bonū est iudicat esse malum.

Imaginatiua est p̄cipitū quo imaginās imaginat. Actiua autē est in nō habētib⁹ intellectū. Passiua vero in habentib⁹.

Imaginatiua cōsistit ī medio intellectu⁹ & sēsus: & sic altior potētia ē q̄ sēsus exteriores: & etiā alti⁹ obiectum attingit.

Imaginatiua q̄scit ī obiecto imaginato. ipm em ē ei⁹ finis: nō aut q̄scit vlti⁹ obiectādo supi⁹ q̄ sit imaginatū nec etiā īferi⁹: sēsus aut p̄cūlāres in īferiori q̄scit q̄ sit imaginatiōis obiectū: intellectu⁹ aut trāscēdit ad q̄scēdū supi⁹ ī totalitē sepatis.

Imaginatiua ē maior q̄ sēsus p̄cūlāres eo qā ē supi⁹ & ē simplr maior potētia q̄ sit ī bruti: & ē maior ī hoīe q̄ sit ī brutis qā ī cogitatiua p̄cipat cū intellectu. Et hoc idē p̄t dici de estiatia. p̄z h° at p̄ adq̄sitiōē artiū liberaliū & mechanicarū.

Imaginatiua eq̄līter est cōmunicatiua ī hoīe intellectu & memoriā & voluntati: & æqualiter de sensibilib⁹ particularium sensu cū sensu cōmuni ipsa imaginatiua iudicat.

Imaginatiua minor est in hoc subiecto q̄ in illo vtpura in aīalib⁹ viuentib⁹ de herbis q̄ in illis quæ viuunt de rapina.

De Imaginatione per regulas deducta.

Quātrū imaginatiua sit potētia corpor ea? Respon-
dēdū q̄ sic vt patet quia agens nō potest mouere
ipsam extra similitudines obiectōrū sensuū par-
ticularium, vtpura lineatum coloratum &c.

Quātrū imaginatio sit potētia extēsa? dico q̄ sic tm̄ p accidēs. s. p quāritatē potētię elemētatiue cui pprie cōpetit extēsitās.

Quātrū potētia imaginatiua sit potētia diuisibilis? Rñdēdū q̄ quodā mō sic: alio autē nō: est em̄ diuisibilis qā qdā modo vna est in oīb⁹ aīalibus: sed nō est diuisibilis in isto aīali tali.

Quātrū imaginatiōis sit materia? Dico q̄ sic, eo q̄ in sua propria passione imaginabilitas reponit species ima-

DE IMAGINATIVA PER REGVLAS.

ginabiles qbus imaginatur obiectum.

CVtrū imaginatio sit actiua & passiua! Dico q sic, ē ei actiua inq̄tū imaginat obiectū; & ē passiuua inq̄tū agēs, s. totū cōpositū mouet ipsam ad imaginādum.

CVtrū imaginatiua sit forma! Dico q sic, inq̄tū imaginat obiectum actiuādo nō tm̄ est forma inq̄tū est potētia mota.

CVtrum sit augmētabilis! Dico q nō p se, sed tm̄ p acci dēs per subiectū in quo est.

CVtrū imagi. occupat locū! dico q nō p se, qa si sic eēt corp⁹

Vtrū imaginatio sit successiua! Dico q nō q̄tū ad suū esse sed tm̄ est successiua q̄tū ad suā opationem.

CVtrū imaginatio sit aīa! Dico q sic qm̄ si vegetatiua & sēficiua sunt aīe q̄ sūt īferiores, multo magis imaginatio.

Querit qd ē imaginatio! Respōdēdū q potētia cui pprie cōpetit imaginari.

Quarit qd hēt ī se sibi coeternale! Respōdēdū q sua correlatiua īnata qb⁹ causat imaginabilitates peregrinas.

Quarit qd ē ī alio! Respōdēdū ē q ī intellectu ē potētia & ī sensu forma.

Quarit qd habet imaginatio ī alio! Dicēdū q ī brutis habet industriā per quam sciunt caute viuerē.

Quaritur imaginatio de quo est! Respōdēdū q inq̄tū ē primitiua nō ē de aliquo qm̄ ē creata; sed inq̄tū imaginata ī hoc animalī ē de suis p̄cipiis primitiuis.

Querit cuius ē: dī q est subiecti in quo est.

Quarit imaginatio qre est! Respōdēdū ē p hoc q sua p̄cipia īnata cōstituit ipsā & finaliter vt ī essentia sēfibilīū īp̄is imaginās possit vtī.

Quarit imaginatio q̄ta est! Respōdēdū q tāta q̄tū subiectum in quo est potens est per ipsam habere actionem.

Quarit imaginatio q̄lis est! Respōdēdū q talis qualis passa est sub intellectu & q̄lis ē agēs sup sensus exteriores.

Quarit qn̄ fuit imaginatio! Respōdēdū ī illo tūc in quo fuit creata & est nūc ī successione.

DE SENSITIVA PER PRINCIPIA.

Queritur imaginatio ubi est? Respō. Iēdū est i vniuerso in q̄tū est vna ei⁹ ps est etiā in pricularib⁹ i q̄tū pars eorū est.

Quarit quō hō imaginat obiectū? Respō. dēdū q̄ p illum modū quē hēt itellect⁹ in mouēdo ipam, qm̄ ei⁹ ē ilstrumētū & etiā p illū modū quē habet i abstrahēdo a pricularib⁹ sensibus imaginabilitates pegrinas reponēdo ipas in sua ppria imaginabilitate.

Querit cū quo est imaginatio? Respō. dēdum ē q̄ cū sua cā & cū luis p̄cipiis innatis ex qb⁹ est cōstituta & cū subiecto in quo est.

De Sensitiua per principia deducta

Sensitiua ē ens p se exns & substantialis q̄ p se p̄cipia substārialia hēt ex qb⁹ ē cōposita q̄ sūt substārialis bonitas &c.

Sēlatū bñ sentit p bōitatē & maxie p magnitudinē &c. & qñ sentit male: act⁹ donitatis ipedit a suo cōtrario & sic i aliis ē.

Sentire durat p actū durationis, hoc aut nō posset durare nisi ipsa duratio eēt de essentia sensus.

Ptās sensus vt p ipam sensus sentiat & sic sua ptās dupliciter est. n. actiua vt sensus p ipam sit agēs & est passiuā vt sēt⁹ cū tali potestate sit patiēs, aliter sensus sine istis nō posset i sua essentia sentire.

Sēsus habet istitū p quem vno mō sēt⁹ p calorem alio aut mō p frigiditātē & alio mō p icisionē carnis, alio per calorem & alio per sonū & huiusmodi.

Sēsus hēt appetitū sentiēdi & hēt appetitū actiuū vt actiue sentiat & passiuū vt in sua essentia possit pati sentire.

Sensus hēt virtutē actiuā & passiuā vt sentiat & vt extra suā essentia nō sentiat sed intra.

Sēlatū sēt⁹ vere cū veritate sensitivē sicut visus q̄ vere videt colorē in colorato & q̄ audit sonū audit in sonato.

Sensus hēt delectationē i agēdo & patiēdo; vt sua forma agat in sua materia materia in sentiēdo.

Differentia est principiu sensus vt p suā propriā differentia habeat sua correlatiua distincta sine qb⁹ nō posset in seip

DE SENSITIVA PER REGVLAS.

so habere agētīā in causando sensibilitates pegrinas.

¶ Sensus hēt p se cōcordatiā q̄ est de suo gñe cum qua cōcordāt oīa sua p̄cipia īnata ad sentiēdū intrinsece & extrīsece. Intrīsece quo ad sensū cōem, extrīsece quo ad p̄cularē res sensus & exteriores.

¶ Sensitiua ē mixta cū vegetatiua & elemētiua, & elemētiua cāt cōplexiōes cōtrarias in sensitiua: rōe cui⁹ sensitiua recipit contrarietates p calidū & frigidū dulce & amarū & hmōi, qm̄ aut cōtrarietates nimis intēdūt ip̄a sensitiua ē infēta & fallē suos sensus p̄culares iudicat.

¶ Sensitiua est principium sentiēdi motū a sensato vt possit sentire & p̄cipiare sensibilitates.

¶ Sentire est mediū inter sentiēs & sensibile; sine quo sentiēs non posset agere in sensibile.

¶ Finis sensitiuē est actio & passio sentiēdi cū quib⁹ gescit.

¶ Sensitiua maior est p formā q̄ p materiam, hui⁹ aut rō est quia materia cū cōtrarietate est principiu defectus.

¶ Sensitiua equaliter est ex principiis innatis.

¶ Sensitiua minor est p accidētia; sicut ī minoritate ē p substantiā & adhuc min⁹ cū vna cōplexione q̄ cū alia.

¶ De Sensitiua per regulas deducta.

¶ Vtrū sit sensus cōis: Respōdet q̄ sic, qm̄ est necessāriū vt sit vna potentia cōis actiua a q̄ deriuāt actiōnes p̄culares in sensibus exteriorib⁹; & vna potentia cōis passiua a qua deriuant passiones sensuū p̄culariū. Et q̄ sit etiā vna operatio q̄ sit mediū cōiunctiuū istarū duarū a qua deriuētur oēs opatiōes sensuū p̄culariū; vt sensitiuū cōe & sensibile cōe & sentire cōe cōstituāt sensū cōem & vt talis sensus faciat iudiciū de sensibilib⁹ pegrinis acq̄sitis in particularibus sensibus exterioribus.

¶ Vtrū sentiēs sentiat extra essētiā sensus: Dico q̄ nō. rō huius est quia sensitiuū nō pōt causare sensibilitates peregrinas nisi in sua p̄pria passione.

¶ Vtrū sensus agēs & sensus passiuus sint diuersę essētiā:

DE SENSITIVA PER REGVLAS.

Dico q̄ nō: q̄a si sic sentire cōe esset dissimile qd̄ est impossibi-
le, cū ip̄m sit natura cōiūctiua sensitiui & sensibilis in eadē
essentia.

CVtrū sensus sentiat seip̄m! Dico q̄ nō, q̄a nō cāt nisi spēs
pegrinas quas facit sensibiles, aliter eī esset equalis intellectuī
qui cum speciebus receptis intelligit seip̄sum.

CVtrū sensus sit magis potens sentire p̄ potētiā affatiuā q̄
per potētiā auditīuā! Dico q̄ sic, qm̄ affat⁹ cōtrahit sonū ad
vocē: audit⁹ aut̄ solūmodo recipit.

CVlteri⁹ q̄a nisi affatus esset non esset vox, & sic audit⁹ non
reciperet vocem.

CVtrū potētia affatiua se hēat ad altiorē finē q̄ odoratiua?
Dico q̄ sic, qm̄ affatus est p̄cipali⁹ istrumentū ad cāndū
scientias liberales p̄ quas de⁹ cognoscit & amat: & ēt ad cau-
sandum artes mechanicas: q̄ sit odoratus.

CVtrū potētia gustatiua sit tm̄ necessaria q̄trū affatiua?
Dico q̄ sic in brutis, nō aut̄ in homīe: quia est vt̄ deū cogno-
scat & diligit: facit autem hoc magis p̄ affatum q̄ p̄ gustum.

CVtrum potētia tactiua sit magis ḡnialis q̄ potētia visīua?
Dico q̄ sic, qm̄ in ist̄ari sentit pl̄a diuersa sētibilia: vt̄ p̄ca ca-
lidū, frigidū, durū, molle, asperū, leue &c. Visus aut̄ n̄ tot.

CVtrū sensus passiuus recipiēdo sit sētiēs! Dico q̄ nō: quia
sic esset actiu⁹.

CVtrū imaginatiua plura diuersa imaginei p̄ tactiua q̄ me-
diante affatiua! Dico q̄ non, quoniam plura vocabula ima-
ginatur & multa alia per affatiuam q̄ tangibilia p̄ tactiuam.

Quæritur qd̄ est sensitīua! Dico q̄ est potētia per quam
sensatus est sentiens.

Quærit qd̄ hēt sētiua i se sibi cōsubstāiale? R̄ndēdū ē q̄
sua correlatiua ex q̄bus est cōstituta. s. sensitīuū sensibile &
sentire: cum q̄bus etiam est per se existens.

Quæritur qd̄ est sensitīua in alio! R̄spondēdū est q̄ in vi-
su est vidēs & in auditu audiens causando visibilitates audi-
tibilitates & sic in aliis.

DE VEGETATIVA PER PRINCIPIA

Quæritur quid habet sensitiva in alio? Respondendum quod habet in obiecto actionem in sentiendo ipsum: passionem autem in recipiendo ipsum.

Quæritur de quo est sensitiva? Respondendum quod de seipsa est, cum sit una pars generalis uniuersi & est de sua specifica forma & materia cum quibus specifica habet actionem & est suppositum in quo est.

Quæritur quare est sensitiva? Respondendum est quod formaliter quia ex suis principiiis inatis est constituta & est finaliter ut per ipsam res sint sensibiles.

Quanta est sensitiva? Respondendum quod est tanta quantum per sua principia inata in gradu perfectionis entitatis reponitur & hoc quantum ad quantitatem continuam & est discretiue una pars uniuersi & est plures quia tot quot sunt eius supposita.

Quæritur qualis est sensitiva? Respondendum quod est sentiens proprie & appropriate magna vel bona &c.

Quæritur quando fuit sensitiva? Respondendum quod tunc quando creata fuit & est tunc quando est genita.

Quæritur ubi est sensitiva? Respondendum quod est in uniuerso in quantum est eius pars & etiam est in supposito sentiente.

Quæritur quomodo sensitiva sentit? Respondetur quod actiue iudicando & passiuue recipiendo.

Quæritur per quid sensitiva sentit? Respondendum quod per sua principia innata quæ causant omnem eius actionem secundum quod quædam actiua sunt & omnem potentiam secundum quod alia sunt passiuua.

De Vegetatiua.

Vegetatiua est ens substantiale habens substantialia principia innata ex quibus est constituta. scilicet substantialem bonitatem magnitudinem &c.

Bonitas vegetatiuæ est sustentata in bonitate elementariu & couertit enim in se ipsam id quod indiget de bonitate elementariu ad vegetandum bonum odorem saporem & huiusmodi.

Vegetatiua requirit hanc extensionem ut possit esse magna & sic attrahit ad se magnitudinem elementariu & subintrat in ipsam linealiter angulariter figuratim & extensiuue ut plata sit magna & motus vere exeat in magno sapore & calore & huiusmodi.

Veg. habet per se propriam durationem quam durat in plata cum duratione

DE VEGETATIVA PER PRINCIPIA

elemētatiuæ ex qua recipit nutrimentū & augmentum sicut flāma etiā de oleo in lāpade.

¶ Vegetatiua hēt partē p se & ppter se ī plāta & etiā elemētatiua hēt partē p se s; q̄a ē ī plāta p vegetatiuā partē vegetatiuæ est p̄dñans & elemētatiuæ est seruiens. Ex illis duab⁹ potestati⁹ ori⁹ mot⁹ naturalis cōposit⁹ ad possificādū saporē colorē, odorē, calorē, frigiditatē & huiusmodi.

¶ Vegetatiua habet suū instictū p se & ppter se īp̄am ad vegetādū talē saporē, odorē, colorē, & talem figuram & attrahit ad se instictū elemētatiuæ cū quo se hēt ad talē cōplexionē siue figuram.

¶ Vegetatiua hēt appetitū ad vegetādū & ad multiplicādū suā sp̄z & elemētatiua hēt appetitū ad elementādū completionādū & hmōi: & ab utraq; ori⁹ mot⁹ naturæ q̄ appetitus digerit, expellit, & retinet vegetādo elementando.

¶ Vegetatiua hēt suā ppriā virtutē & elemētatiua suā & ab utraq; ori⁹ mot⁹ virtuosus naturæ diuersus & diffusus ī pluribus speciē⁹ plātarum.

¶ Vegetatiua ē vera p suā veritatē & elemētatiua p suā & ex his duab⁹ ori⁹ verus mot⁹ naturalis ad elemētādū: ad vegetandū vero nō: quū vegetatiua naturaliter ē actiua & potētia p se & ē p elemētatiuā ī plātis ori⁹ delectatio earū plātificandō vegetādo & elemētādo q̄ delectatio ē q̄ mot⁹ naturæ earum.

¶ Differentia ē vnū principii innatū vegetatiuæ & alia differentia est principii innatū elemētatiuæ & hęc differentie causat diuersū motū naturalē in plāta eo q̄ natura quo ad elemētatiuā causat calorē hūiditatē & huiusmodi & quoad vegetatiuā odorē, saporē, colorē, & huiusmodi.

¶ In plāta concordat elemētatiua & vegetatiua in cōponēdo vnā substantiā, vnā plātā vegetatā, elementatā, & cōcordat in accidētalib⁹ p̄dicamentib⁹ sine quib⁹ non possent cōcordare in motu naturali.

¶ Vegetatiua autē corrūpit p calidū frigidū & c. quæ sunt elemētatiuæ.

DE VEGETATIVA PER REGULAS

¶ Vegetatiua aſit appetit per ſe vegetare & p cōſequēs gnā re, ſcđm aſit q̄ motus calī coadiuuat, ſegtur gnatio, ipſo aſit ad oppoſitū ſe hñte ſegť corruptio: & p cōſeqñs priuatio

¶ Vegetatiua eſt p̄ncipiū cū quo vegetās agit vegetādo & elementariua eſt p̄ncipiū cū quo elemētās agit elementando: & q̄a ſunt cōiūctę reſultant vnum p̄ncipiū vn⁹ motus naturalis vt pater ī gultu per quē p̄cipit ſapor p vegetatiuam & calidū frigidū & hmōi p elemētatiuā.

¶ Vegetatiua habet ī ſe mediū inatū vegetať exiſtēs īter vegetantē & vegetabilem & elemētariua etiā hēt mediū .ſ. elementare exiſtens inter elementātē & elementabile. & q̄a iſta duo media hñt naturā cōiūctiuā coniūgūt ſe ī plāta & p cōſequens cōiungunt̄ extremitates: cōiūctiōe aſit iſta extante viuūt planta, difficiente aſit corrumpitur.

¶ Finis ſiue q̄es ſiue obiectū eſt vnū p̄ncipiū inatū vegetatiuę & aliud p̄ncipiū elemētariuę & q̄a ſūt cōiūctę ſiml elemētariua & vegetatiua ſe hñt ad vnū finē vegetādo & elementando in planta.

¶ Vegetatiua mai⁹ p̄ncipiū eſt q̄ elemētariua, altior ei ē potētia. & dicit̄ q̄ eſt maior potētia q̄a elemētariua eſt propter ipſam & non econuerſo & ſic vegetatiua tanq̄ altior potentia & p cōſeqñs eſt aīa plātæ cum qua agit & viuūt.

¶ Vegetatiua & elemētariua hñt æqualitatē in plāta quo ad iuſtitia & pportionē nō aſit quo ad pōd⁹, cū vegetatiua ſit p prius illa aſit p poſterius. In plāta elemētariua eſt mīor quo ad virtutē ſed maior eſt q̄ vegetatiua quo ad materiā & ſic vegetatiua eſt maior quo ad formam & minor quo ad materiam.

¶ De vegetatiua p regulas deducta.

¶ Vtrum vegetatiua ſit ſubſtantia? Dico q̄ ſic, qm̄ oē cauſans plura diuerſa accidētia eſt ſubſtantia: ſed vegetatiua cauſat ī ſucaro dulcedinem & in abſynthio amaritudinē & ſic de aliis ergo &c.

¶ Vtrum vegetatiua habeat accidētia ſpecifica? Dico q̄ ſic, vtputa q̄ritatē deſmīatā dulcedinis diſtictā a q̄ritate calor.

¶ Vtrum vegeta. ſit in altiori gradu ī brutis q̄ in plātis? Di

DE VEGETATIVA PER REGULAS

eo q̄ sic, eo q̄ in bruto est cōiuncta cū imaginatiua & elemē-
tariua in planta aut nō nisi cū elementariua,

CVtrum vegetatiua ī eodem subiecto sit actiua & passiua? dico q̄ sic, qm̄ in sapore est actiua & in caliditate passiua,

CVtrū vegetatiua sit in ita magna successione per elemen-
tariuā sicut p̄ vegetatiuā? Dico q̄ sic & in maiori: qm̄ p̄ vege-
tatiuā est in termino: p̄ elemētariuā aut est in dispositiōe ad
terminum.

CVtrum Vegetatiua sit sensibilis? Dico q̄ nō in se, sed ī suo
effectu vt q̄ panis est in sapore & odore & sic in multis.

CVtrū corrupto vegetatiue subiecto resoluat̄ ipsa vegetati-
ua vsq̄ ad primā materiā? Dico q̄ nō: sed in massis quatuor
elemētorū in q̄bus consistit in potētia vt reducat̄ in vegeta-
tius ad actum: oīb⁹ rosīs & earū arborib⁹ corruptis,

CVtrū corrupat̄ cōitas vegetatiue p̄ quā cōueniebāt ī spe-
cie? Dico q̄ nō sed remanēt ī q̄tuor massis elementorū, si tñ
natura rosarū faceret necessario esset ex illis q̄tuor massis,

CVtrū in gñatiōe plāræ vegetatiua sit magis actiua q̄ ele-
mentariua? Dico q̄ sic, qm̄ elementariua est p̄pter vegeta-
tiam & nō ecōuerso & elemētariua nō intrat speciem sed ve-
getatiua mutat qm̄ qm̄ in pomo inserit̄ pyrus sunt ibi vege-
tariuæ diuersę in specie, elemētariua vna & eadē existēte.

CVtrū vegetatiua sit maximū p̄ncipiū gñatiōis cuiuslibet
vegetati? Dico q̄ sic qm̄ vegetatiua plātē trāsmutat elemē-
ta ī seipsā & ī aliā cibū: & ē vegetatiua spermat̄ in gñatiōe.

Quærit̄ qd est vegetatiua? Df q̄ est potētia cui pprie cō-
petit vegetare & magis q̄ alteri potētiæ alterare.

Quæritur qd habet in seipsa? Respōdēdū est q̄ sua correla-
tiua, s. vegetatiuū vegetabile & vegetare.

Quærit̄ qd ē in alio? Respondēdū ē q̄ in sapore ē cā q̄re
sensitiua p̄cipit & sic de odore & huiusmodi,

Quærit̄ qd habet in alio? Dico q̄ in elementariua habet
sustētionē & p̄ ipsam habet cōplexionem,

Quærit̄ de q̄ est vegetatiua? Rñdeo de seipsa īquātum est
gñalis & īquātū est ī elemētato & etiā de sua specifica forā

DE ELEMENTATIVA PER PRINCIPIA:

& materia q̄ elemētatiua sub illa elemētata ī diuerſis ſpēbus

Quæritur cuius est? dico q̄ plantę in qua est.

Quæritur vegetatiua q̄re est? Rñdēdū est formalit̄ ex hoc q̄a de ſuis p̄cipiis cōſtituta & finalit̄ vt ſint vegetabilia p̄ ip̄a.

Quæritur elemētatiua quāta est? Rñdēdū q̄ tāta quāta ſūt ſua p̄cipia īnata; discretiue aut̄ tot quot ſūt ſua ſuppoſita

Quæritur vegetatiua q̄lis est? Reſpōdēdū q̄ talis q̄lis per ſuas p̄prias q̄litates denoſiat q̄ ſunt ſapor odor & huiuſmodi. Et etiā talis est qualis dicit̄ p̄ ſuas p̄prias q̄litates peregrinas quę ſunt cōplexiones quas per elementatiuā habet.

Quæritur vegetatiua q̄n̄ fuit? dico q̄ tūc quādo creata fuit in quātū est genus & fuit vſq; nunc in ſucceſſione.

Quæritur vegetatiua vbi est? dico q̄ in vniuerſo cuius est pars & in quolibet vegetato.

Quæritur vegetatiua quomodo vegetat? dico q̄ p̄ modū quem habet vegetans in vegetando cum ip̄a tranſmutando elementatiuā de vna ſpecie in aliam.

Quæritur vegetatiua cū quo est? Reſpōdēdū est cū ſuis cauſis & p̄cipiis īnatis & cū ſuis p̄prias accidētib⁹ cū quibus habet p̄prias actionē.

De elemētatiua p̄ p̄cipia deducta.

lementatiua est ens per ſe exiſtēs eo q̄ est ex ſubſtātiis elementatorū cōſtituta; & est ens mobile ſub quo elemēta mouent ſe ad elementandū generādum & corrūpendū.

Bonitas est principū īnātū elemētatorū iſta autē bonitas est principū cōmune omnibus elemētis ſub quo habēt cauſare alias

boītates elemētatas vt bonā roſā bonū equū & huiuſmodi.

Quodlibet elementū est p̄ ſe magnū eo q̄a ſua magnitudo est ei p̄cipiū ſpecificū īnātū, et ſic extri ſe ce cauſat magna elemētata puta magnū equum, magnā plātam.

Quodlibet elemētū habet ſuam durationē ſpecificā & īnātam per quā ā durat hoc quod est & fit.

Quodlibet ele. exiſtēs ī mixto durat cū ſua durationē q̄ ē ei p̄prie

DE ELEMENTATIVA PER PRINCIPIA:

tas inseparabilis: & quando elementatum corrumpit / elementa non corrumpunt: vt elementa generant aliud elementum: vt daret eorum motus successiue: sub quo sunt motus & mota vt natura non sit ociosa per defectum motus.

¶ Quodlibet elementum habet suam propriam potestatem cum qua potest existere & agere: sed nullum potest agere sine alio: & sic ipsa inuicem causant motum in miscendo & elementando.

¶ Omne elementum habet suum instinctum specificum: & ex omnibus oritur vnus instinctus in ipsis elementatis mobilis & diffusus per diuersas species, vt puta talis in leone, & alius in rosa: & sic sustentatur in diuersis multisque & motis.

¶ Quodlibet elementum habet suum specificum appetitum cum quo appetit agere vt sua natura sit in motu: & sic quodlibet elementum appetit esse in alio, vt vnum cum alio possit esse in motu elementando: & quoniam elementatum non potest amplius sustinere motum eorum corrumpit, & ipsa generant aliud elementatum nouum: vt appetitus eorum successiue sit mobilis.

¶ Omnia elementa subsistunt sub vna virtute communi ipsa diffusa & diuersimode in quolibet sustentata: in tantum quod quodlibet elementum habet suam propriam virtutem per se: & sic quodlibet elementum per suam virtutem est mouens, & motum in elementatis mobilibus.

¶ Quodlibet elementum est ens verum: & vere per se est mobile in alio ipso in sua essentia remanente immutabili & sic sunt vere cause elementatorum: elementa habent delectationem in agendo & sic naturaliter acquirunt illam delectationem in elementando elementata: & quoniam priuantur delectatione in illo elementato antiquo requirunt habere in alio nouo.

¶ Quodlibet elementum habet in se differentiam: vt puta ignis per suam formam & materiam & per suam specificam accidentiam: & sic quodlibet elementum intrat in mixtum cum sua differentia: & causant in actibus exterioribus: vt puta in elementatis differentias mobiles: vt natura sit mota ab intra ad extra.

¶ Quodlibet elementum habet concordantiam cum alio elemento aliquo

DE ELEMENTATIVA PER PRINCIPIA.

modo sicut ignis habet cōcordantiā cū aere in influēdo in ipsum caliditatē: vt aer recipiēdo, & terra cū igne i dādo siccitatē, & ignis in recipiēdo & sic de aliis: & sic cōcordādo intrāt mixtionē, & ex mixtione in cōpositionē elemētōrū in quibus habent cōcordantiā per cōcordātes complexiones.

¶ Nullū elemētū in sui essentia includit cōtrarietate: ratio hui⁹ est q̄a cōcordantiā cōcordat oīa sua p̄cīpia inata: vt ex ipsis sit ip̄m elemētū: & sic ip̄m elemētū iquātū h̄z eētale p̄ suā eētā ē icorruptibile & ignābile: & p̄ cōsequēs quo ad se est imobile. Sed q̄a ignis est calid⁹ p̄ se, & aqua frigida p̄ se: & sic de aliis: q̄n sunt imixto, oriū cōtrarietas inter ipsa, & talis cōtrarietas est p̄ accidēs, & est cā corruptionis elemētatorū nō causa elemētōrū: cū q̄dlibet per se est incorruptibile.

¶ Q̄dlibet elemētū est primū p̄ se, cū p̄ se habeat sua p̄cīpia inata sibi attributa: & q̄a nullū elemētū pōt priuare se ipsum: & q̄dlibet habet naturā priuādī, ipsa adiuicē priuat elemēta: vt natura q̄ eis cōis, sit in motu & in quiete in ip̄so elemētato, q̄n aut elemētātū nō pōt sustinere illū motū natura cū ipsis elemētis priuat aliud elementatum: vt suus motus sit ei quies.

¶ Quātū ad sitū spherarū elemētatorū: aer cōsistit iter ignē & aquā, & aq̄ in medio aeris & terre: & talis situatio nō sufficit motui nature q̄ simpliciter mobilis, q̄m si ignis eēt purū elemētū & etiā alia, ignis nō posset trāsire p̄ aerē & aquā vsq̄ ad terrā: nec aer p̄ aquā vsq̄ ad terrā: nec aq̄ posset frīgescere totā terrā, neq̄ terra q̄ grauis ē posset ascēdere ad deficcādū totā spherā ignis. Et q̄a natura elemētōrū ponit q̄ ipsa sint mobilia: vt p̄ ipsa elemēta natura sit in motu: necessarius est sc̄dari⁹ situs in quo oīa elementa sint mixta & in elementatis composita.

¶ Vnū elemētū ē mai⁹ alio sc̄dm q̄ ē magis pp̄inquū ad primū mobile, vt puta ignis q̄ aer, & aer q̄ aq̄, & aq̄ maḡ q̄ tra.

¶ Et ipsa maioritas cōsistit p̄ p̄cīpia innata q̄ maiora sūt

DE ELEMENTATIVA PER REGULAS

in igne q̄ in aqua &c.

Elemēta nō sunt eq̄lia sc̄dm pōdus vt supra dictū est: sed sc̄dm iustitiā & p̄portionē habēt eq̄litateī mixto, & in elemētato in quo sūt: ī mixto aut̄ vt in ip̄so sint fracta & remissa & tēperata etiā disposita: vtputa in q̄tuor massis: vt agēs naturale possit gn̄are elemētātū naturale cōpositū ex ip̄sis.

Vnū elemētū min⁹ est altero vt supra iā tactū est. rōne cuius minoritatis elemēta causant corruptionē q̄ est circa nihil sicut causant gn̄ationē rōe maioritatis q̄ est circa esse, sicut aut̄ mot⁹ naturalis tripliciter consistit videlicet in maioritate / equalitate / & minoritate.

De elementatiua per regulas deducta.

Verū vtrū elemētū ī quātū elemētū crescat & decrescat: dico q̄ nō. Ratio huius est quia sua principia innata sunt in ip̄so determinata & specificata.

Vtrū ignis in quātū simplex recipiat siccitatē a terra: Dico q̄ nō. rō hui⁹ est, q̄a cū terra desiccet ignē iā intrat ī cōpositionē cū ip̄so igne cū siccitas nō dimittat terram q̄ est eius subiectum proprium.

Vtrū oīa elemēta sint mixta. Dico q̄ sic: aliter elemētatiua nō cōponeret̄ ex ip̄sis nec esset in motu continuo.

Vtrū elemēta habeāt act⁹ intrinsecos & extrinsecos: dico q̄ sic. Intrinsece, vtputa ignis calefacit aerē: & terra q̄ desiccet ignē: & ignis agit alia elemēta in sua ignificabilitate nō quātū ad substantiā: sed quātū ad cōpositionē vel mixtionē. Extrinsece aut̄ habent actionē vtputa in elementatis.

Vtrū potētia elemētatiua sit mouēs & mota: Dico q̄ sic, eo q̄ elementa sub ipsa habēt motū in elemētādo & ipsa mouetur ab ip̄sis inquātū cōstituitur ab ip̄sis.

Vtrum ignis habeat maiorem actionem in pipere, q̄ in cōburendo stupas: Dico q̄ sic, in duratione & generatione & sine hominis administratione, sed quātum ad motum visum lentum non habet maiorem actionem.

DE ELEMENTATIVA PER REGULAS DEDV.

¶ Vtrū ignis habeat maiorē actionē in calefaciendo aerem q̄ in desiccando ip̄m: dico q̄ sic: qm̄ omne agens magis agit qualitate pp̄ria q̄ appropriata.

¶ Vtrū ignis habeat maiorē actionem in aere calefacto q̄ in aqua calida: dico q̄ sic i cōcordatīa: nō autē in cōtrarietate.

¶ Vtrum ignis simplex sit sensibilis & imaginabilis: dico q̄ non. Ratio huius est quia quatuor massæ impediūt: cū sensus & imaginatio nō possint obiectare vltra ip̄as.

¶ Vtrū ignis sit magis leuis q̄ terra grauis: dico q̄ sic natu-
raliter cum sit altior sphaera: qm̄ ignis habet maiorem ascē-
sum q̄ terra descensum.

¶ Querit̄ qd est elemētatiua: dico q̄ ē potētia, qua elemēta
elementant elementata.

¶ Querit̄ quid habet elemētatiua in se ip̄a sibi coessentialē
& naturale: Respōdendū est q̄ sua correlatiua, s. elemētati-
uum elemētale & elementare.

¶ Querit̄ qd ē elemētatiua in alio: Rñdēdū q̄ est in motu
successiua & in q̄titate q̄ta & in qualitate qualis & hmōi.

¶ Querit̄ quid habet elemētatiua in alio: Respondendū q̄
habet in elemētatis actionē generando & passionem corrū-
pendo.

¶ Querit̄ de quo est elemētatiua. Respōdēdū q̄ est ex quat-
tuor elementis & ex suis principiis innatis & in elemētatis
est ex eorū potētia.

¶ Querit̄ quare est potētia elemētatiua: Respondendum q̄
formaliter est: quia est ex suis principiis constituta: & finali-
ter vt sint elementata.

¶ Querit̄ quāta est potētia elemētatiua. Respōdendū q̄ tā-
ta q̄ta sunt sua principia innata & discretiue est tot quot
sunt sua supposita in quibus est sustentata.

¶ Queritur qualis est elementatiua: Respōdendū q̄ pp̄ria
eius qualitas ē elemētare siue generare: & appropriata cor-
rumpere.

DE ENTE ARTIFICIATO.

Quæritur quā fuit elementatiua: respondendū q̄ tūc quā do cū ipso nunc creata fuit: & ex tūc illo vsq; nūc fuit in successione.

Quæritur elementatiua vbi est: Respōdendū q̄ in elementis & elemētatis & in successione eorum.

Quærit quomodo elementa elementant per elementatiuam: Respondendū q̄ per illum modū quē habēt immiscēdo cōponendo & generando elemēta.

Quærit elemētatiua cū quo est: Respōdendū q̄ cū omnibus suis causis.

Diximus de ente ī communi: & de ente cōtracto ad octo subiecta p̄determinata per quē modū sciamus respōdere omnib⁹ quæsitis de ipis siue in q̄tū entia sunt: siue in q̄tū naturalia sunt: modo autē de ente artificiali perquirere est intentio.

De ente artificiato. Titulus vltimus.

Vpliciter autem est cōsideratio entis artificiali, quoddā em̄ est p̄paramētū entis naturalis, quoddā autē simpliciter artificialium. Et primo de membro primo Agricola seminando disponit: vt id qđ est in potētia seminis ad effectū reducat vt natura habeat suum motum, vt puta planta & quærcus: quę disponit cibum vt natura sumentis facilius nutriatur.

Similiter medicus motum naturæ disponit ad fanitatem: & artifex qui disponit scientiam: vt intellectus naturaliter intelligat: & lingua quę artificialiter disponit sonum: vt afatus naturaliter causet vocem & habeat subiectum & obiectum: & sic de auicula quę artificialiter facit nidū vt faci

DE ENTE ARTIFICIATO.

arpullos quod est ei naturale: & sic de aliis suo modo.

☉ Motus autem qui simpliciter est per artificium patet in hoc: sicut Carpentator qui facit de ligno arcam: & sartor qui facit de pãno cappam. & arithmeticus qui causat motum in numerando: & Geometricus in mensurando & sic de aliis. Et etiã deus causat motũ in miraculo faciendo.

☉ Omnia illa entia sunt extra naturam mota. Ista autẽ entia mobilia cognosci possunt per modũ p̃ instinctũ & habitũ in discurrendo octo p̃dicta subiecta: vt patet subtiliter intuẽti.

☉ Poterit autẽ faciliter quis facere discursum huius entis artificiatĩ per principia & regulas: si quẽ p̃determinata sũt de octo subiectis memoriã debitã cõmendauit.

☉ Sufficiant autẽ hec q̃ dicta sunt p̃pter breuitatem ne p̃lixitate fastidium generemus.

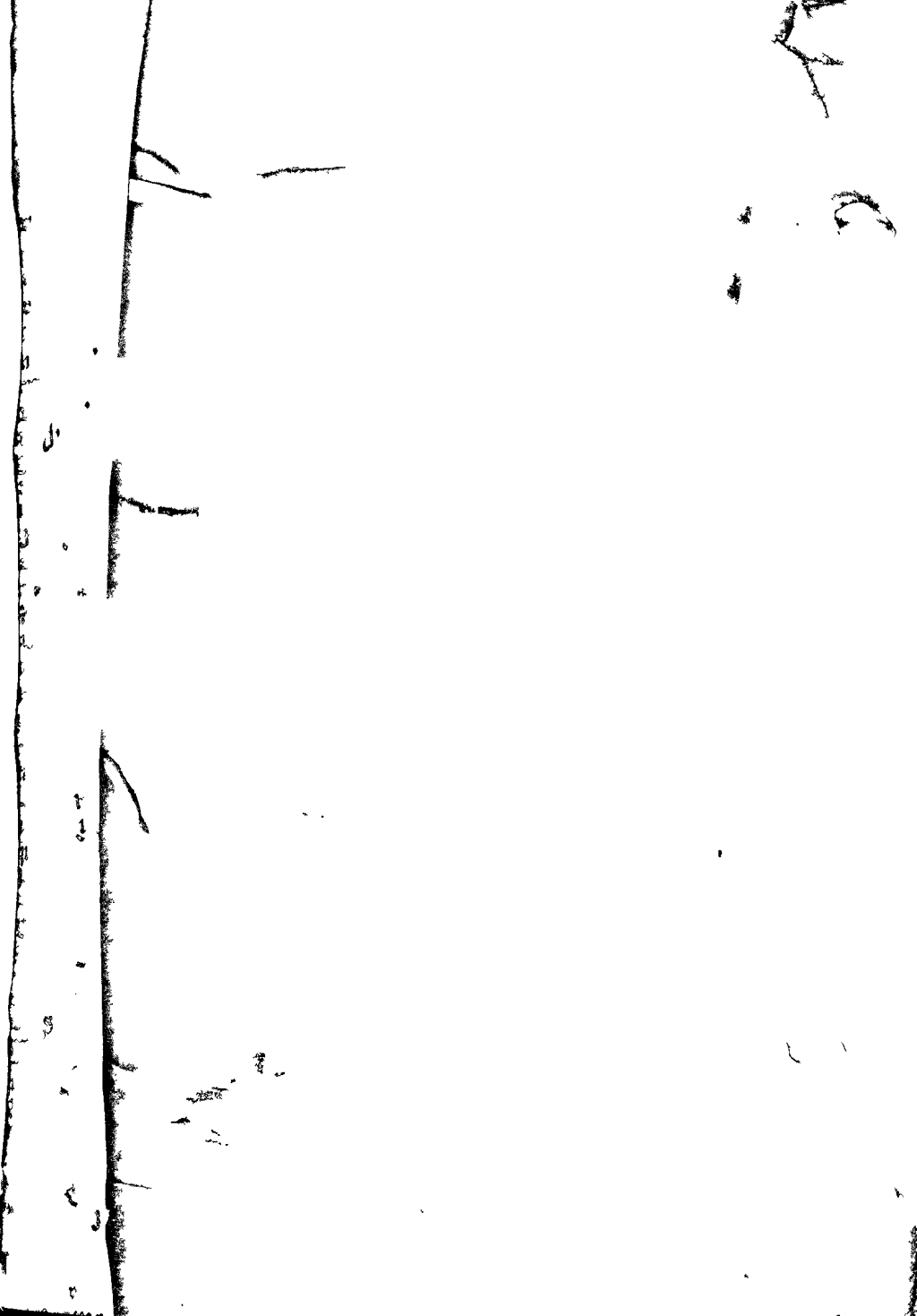
Ad laudem & honorem dei finiuit Ræmũdus istam artẽ præintitulatam quã etiam potest dici de Ente mobili:
Parisiĩ mense Ianuariĩ Anno. M. CCCIX. Incarnationis domini nostri Iesu Christi.

Impressit autẽ Iodocus Badius Ascensius Parrhisiis ad Decimum Kalendas Martias, anno eiusdẽ salutis ad supputatõnẽ Romanã, MD. XVI.

2/3

4

